

Briselē, 16.10.2019.
COM(2019) 481 final

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPADOMEI UN
PADOMEI**

Progresa ziņojums par to, kā tiek īstenota Eiropas programma migrācijas jomā

1. IEVADS

Pirms četriem gadiem Eiropas Savienība pieredzēja milzu problēmas, kad divu gadu laikā pa jūru patvēruma vai jaunas dzīvesvietas meklējumos ieradās aptuveni divi miljoni cilvēku, nereti riskējot ar dzīvību, lai bēgtu no kara, politiskas apspiešanas vai nabadzības. Kad Vidusjūrā izvērās šie cilvēkiem traģiskie notikumi, ES rīkojās ātri un apņēmīgi, lai novērstu cilvēku bojāeju jūrā. Tomēr tajā laikā ES nebija kopējas migrācijas pārvaldības un robežu drošības politikas.

Drīz vien kļuva skaidrs, ka dalībvalstis vienas pašas nevar risināt migrācijas problēmu un ka tikai ar kopīgu Eiropas risinājumu palīdzību to varētu efektīvi risināt. Eiropas Komisija 2015. gada maijā iesniedza visaptverošu Eiropas programmu migrācijas jomā, kuras mērķis bija risināt tūlītējās problēmas un nodrošināt Eiropas Savienībai instrumentus, lai vidējā termiņā un ilgtermiņā labāk pārvaldītu migrāciju šādās jomās: neatbilstīga migrācija, robežas, patvērums un likumīga migrācija. Kopš tā laika Komisija, ES aģentūras un dalībvalstis savā darbā ir vadījušās pēc Eiropas programmas migrācijas jomā. Rezultāts bija jaunas ES migrācijas infrastruktūras izveide ar jauniem tiesību aktiem, jaunām koordinācijas un sadarbības sistēmām un tiešu operatīvo un finansiālo atbalstu no ES. Lai gan šajā jomā vēl ir daudz darāmā, nevajadzētu novērtēt par zemu pēdējos gados panākto progresu.

Galvenie sasniegumi Eiropas programmas migrācijas jomā īstenošanā

- **Neatbilstīgas robežšķērsošanas gadījumu skaits** ES 2018. gadā samazinājās līdz 150 000, t. i., vizemākajam līmenim piecu gadu laikā. Šeit liela nozīme bijusi jaunu pieeju rašanai partnerībai ar trešām valstīm (piemēram, 2016. gada marta **ES un Turcijas paziņojums**).
- ES rīcība ir palīdzējusi **glābt cilvēkus no bojāejas**: kopš 2015. gada jūrā izglābti gandrīz 760 000 cilvēku, un vairāk nekā 23 000 migrantu izglābti Nigēras tuksnešī.
- ES ir izrādījusi **konkrētu un ātru atbalstu** dalībvalstīm, kurās stāvoklis ir īpaši saspringts:
 - tagad ir izveidoti **karstie punkti** kā operatīvs atbalsts ātrai un efektīvai palīdzības nogādāšanai svarīgās vietās. Grieķijā darbojas pieci karstie punkti, Itālijā — četri;
 - kopš krīzes sākuma **ES iekšējais finansējums** migrācijai un robežām ir palielinājies vairāk nekā uz pusi, pārsniedzot 10 miljardus EUR;
 - 34 700 cilvēku no Itālijas un Grieķijas **pārcelti uz citām ES valstīm** saskaņā ar attiecīgām shēmām. Kopš 2018. gada vasaras 1103 cilvēki pārcelti arī brīvprātīgas pārcelšanas ietvaros, ko Komisija koordinē kopš 2019. gada janvāra.
- Jaunā **Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra** ir palīdzējusi dalībvalstīm aizsargāt ES ārējo robežu, un rit reformas otrais posms ar mērķi palielināt aģentūras spējas ar pastāvīgu 10 000 operatīvo darbinieku korpusu.
- ES ir pastiprinājusi tādu personu likumīgas **pārmitināšanas** iespējas, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība, citās dalībvalstīs, un kopš 2015. gada ir pārmitināti gandrīz 63 000 personu.
- ES ir nodrošinājusi aizsardzību un atbalstu miljoniem bēgļu trešās valstīs:
 - **Bēgļu atbalsta mehānisms Turcijā** sekmīgi darbojas uz vietas: Turcijā pašlaik notiek 90 projekti, kuru ietvaros atbalstu ik dienas saņem gandrīz 1,7 miljoni bēgļu un tiek celtas jaunas skolas un slimnīcas;
 - **ES Reģionālais trasta fonds reaģēšanai uz krīzi Sīrijā** nodrošina rezultātus vairāk nekā 75 projektos, ar kuru palīdzību tiek sniegta medicīniskā, izglītības, iztikas līdzekļu un sociālekonomiskais atbalsts Sīrijas bēgļiem, iekšzemē pārvietotām personām un uzņemtajām kopienām visā reģionā;
 - darbs ar mērķi palīdzēt necilvēcīgos apstākļos nonākušajiem cilvēkiem **Lībijā** kopš 2017. gada ietvēris vairāk nekā 4000 cilvēku evakuāciju, kā arī vairāk nekā 49 000 cilvēku brīvprātīgu atgriešanos, un šajā darbā Āfrikas Savienības, Eiropas

Savienības un Apvienoto Nāciju Organizācijas darba grupa darbojusies kā inovatīvs partnerības modelis;

– **ES Trasta fonds Āfrikai**, saskaņā ar kuru 26 valstīs tiek īstenoti 210 projekti, darbojies ar konkrētiem rezultātiem, t. sk. pamata atbalstu saņēmuši vairāk nekā 5 miljoni neaizsargāto cilvēku.

- Rīcība **migrantu kontrabandas** tīklu sagraušanai visos maršrutos, t. sk. darbs Nigērā, sekmējusi ievērojamu to migrantu skaita samazināšanos, kuri Lībijā ierodas no dienvidiem.
- Ir noslēgti oficiāli atpakaļuzņemšanas nolīgumi vai ieviesti praktiski pasākumi **atgriešanas un atpakaļuzņemšanas** jomā ar 23 izcelsmes un tranzīta valstīm, un ES sniedz papildu atbalstu, lai veicinātu efektīvu atgriešanu.

Tomēr darbs ir jāturpina. ES ir pastiprinājusi robežu kontroles sistēmas un tagad var ātri sniegt vajadzīgo finansiālo un operatīvo atbalstu dalībvalstīm, kurās stāvoklis ir saspringts. Ir izveidoti jauni kanāli atbalsta sniegšanai neaizsargātiem cilvēkiem un alternatīvu, drošu un likumīgas ieceļošanas iespējas Eiropā nodrošināšanai tiem, kuriem vajadzīga aizsardzība. ES vairāk nekā jebkad agrāk sadarbojas ar partnervalstīm ārpus Eiropas migrācijas pārvaldības jomā. Tagad jāturpina darbs pie šiem pamatelementiem, lai izveidotu ilgtspējīgu sistēmu, kas nodrošinātu efektīvu un humānu migrācijas pārvaldību, kas atbilstu iespējamajām nākotnes problēmām, jo īpaši, lai izveidotu piemērotu regulējumu atbildīgi un taisnīgi pārvaldītai kopējai Eiropas patvēruma sistēmai. Tāpēc būs jāturpina darbs visās jomās, un nākamajos gados migrācija joprojām būs viens no galvenajiem politiskās darba kārtības jautājumiem.

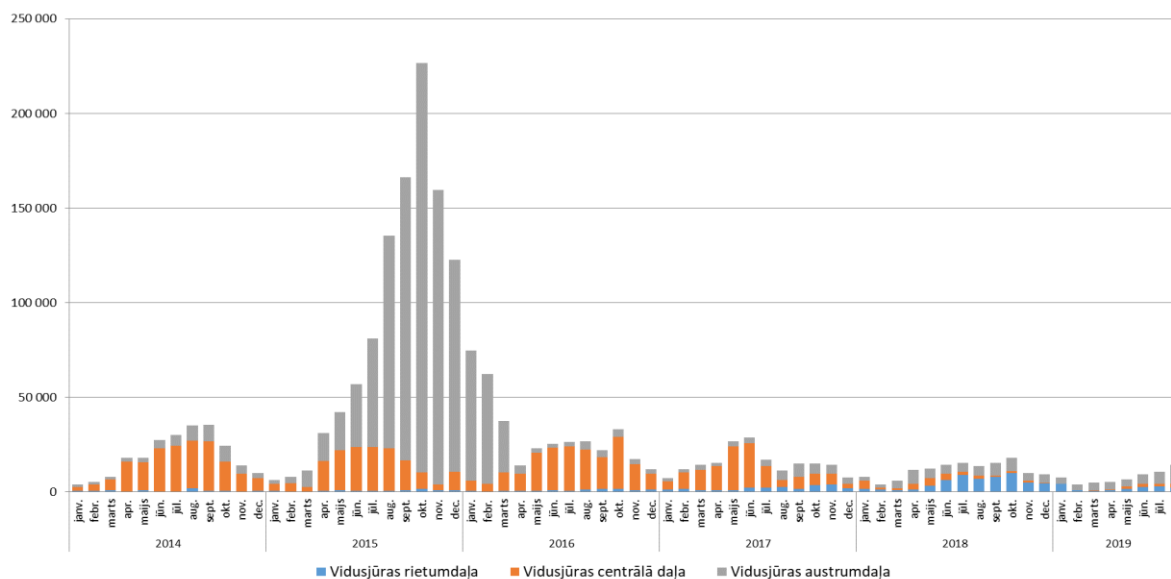
Šis ziņojums nodrošinās informāciju Eiropadomes 2019. gada oktobra sanāksmes diskusijām. Ziņojumā aplūkoti ES reakcijas galvenie elementi kopš 2015. gada, kā arī pievērsta uzmanība pasākumiem, ko ES veikusi kopš pēdējā progresu ziņojuma 2019. gada martā¹. Minētajā ziņojumā tika noteikti vairāki tūlītēji būtiski pasākumi, kas vajadzīgi rīcībai jo īpaši Vidusjūras maršrutā, kā arī progress pašreizējā darbā pie ES instrumentu kopuma konsolidācijas migrācijas, robežu un patvēruma jomā.

2. STĀVOKLIS GALVENAJOS MIGRĀCIJAS MARŠRUTOS

Kopumā stāvoklis migrācijas jomā visos maršrutos ir atgriezies pirmskrīzes līmenī: 2019. gada septembrī ieceļojušo migrantu skaits ir par aptuveni 90 % mazāks nekā 2015. gada septembrī. Tomēr stāvoklis joprojām nav stabils. 2019. gada pirmajos astoņos mēnešos pie ES ārējās robežas tika atklāti aptuveni 70 800 neatbilstīgas robežšķērsošanas gadījumu. Turklāt līdz 2019. gada 7. oktobrim gandrīz 1100 migrantu reģistrēti kā miruši vai pazuduši, šķērsojot Vidusjūru.

¹ COM(2019) 126 final.

Neatbilstīga robežšķērsošana trīs galvenajos maršrutos

Spiediens uz valstu *patvēruma* sistēmām ir stabilizējies, 2019. gadā sasniedzot mēnesī vidēji apmēram 54 000 patvēruma pieteikumu ES+, kas ir ievērojami mazāk nekā krīzes maksimuma gados (2015. un 2016. gadā ik mēnesi iesniegti vairāk nekā 100 000 patvēruma pieteikumu), tomēr joprojām vairāk nekā pirms krīzes².

Vidusjūras austrumdaļas maršruts

Nesen ievērojami palielinājies ieceļojošo personu skaits Grieķijas salās. No 2019. gada sākuma līdz 6. oktobrim *Grieķijā* reģistrēti vairāk nekā 47 500 ieceļotāju (pa jūru un pa sauszemi), t. i., pieaugums par 29 %, salīdzinot ar to pašu periodu 2018. gadā. Vislielākais ieceļotāju skaita pieaugums reģistrēts Egejas jūras salās, un kopš jūnija tas arvien palielinās; ieceļošana pār sauszemes robežu 2019. gadā samazinājusies par 27 %, salīdzinot ar to pašu periodu 2018. gadā. 2019. gada jūlijs, augusts un septembris bijuši mēneši, kad reģistrēts vislielākais ieceļotāju skaits kopš ES un Turcijas paziņojuma stāšanās spēkā. Tāpēc apstākļi Egejas jūras salās vēl vairāk pasliktinājušies un stāvoklis tur kļūst arvien sarežģītāks: 6. oktobrī karstajos punktos (kas paredzēti ne vairāk kā apmēram 8000 cilvēkiem) atradās pāri par 31 000 cilvēku, neskatoties uz to, ka šogad uz kontinentu pārvesti vairāk nekā 20 000 cilvēku. Savukārt ES un Turcijas paziņojuma ietvaros uz Turciju atgrieztu cilvēku skaits samazinājies līdz zemākajam līmenim kopš 2016. gada. Egejas jūras salās visvairāk ierodas Afganistānas valstspiederīgie, kas pārstāv 41 % no kopējā ieceļojošo personu skaita 2019. gadā. 2019. gadā pār sauszemes robežu visvairāk ierodas Turcijas valstspiederīgie, kas atbilst apmēram trim ceturtdaļām no visiem ieceļojušajiem.

Kiprā ieceļotāju skaits 2019. gadā palielinājies, un pašlaik tai ir vislielākais ieceļotāju skaits uz vienu iedzīvotāju ES. Līdz 29. septembrim Kipras valdības kontrolētajās zonās pēc zaļās līnijas šķērsošanas reģistrēti vairāk nekā 5700 ieceļošanas gadījumi. Reģistrētais to ieceļotāju skaits, kuri ieradušies ar kuģi tieši no Libānas, ir daudz mazāks³.

Rietumbalkānu maršruts

Pēc tam, kad laikā no 2017. līdz 2018. gadam šajā maršrutā konstatēto neatbilstīgo migrantu skaits samazinājās uz pusi, 2019. gadā palielinājās neatbilstīgas robežšķērsošanas gadījumu skaits no Rietumbalkānu reģiona. Laikā no janvāra līdz augustam reģistrēti vairāk nekā

² ES+ ir visas 28 dalībvalstis, kā arī Šveice, Norvēģija, Islande un Lihtenšteina.

³ 29. septembrī: 71 persona.

6600⁴ neatbilstīgas ieceļošanas gadījumi ES. Visvairāk ieceļojuši Afganistānas valstspiederīgie, kas atbilst vairāk nekā pusei no kopējā skaita. Pēdējos mēnešos Bosnijā un Hercegovinā ik nedēļu ierodas līdz 900 personām. Neskatoties uz neatbilstīgo ieceļotāju skaita pieaugumu Rietumbalkānu maršrutā, stāvoklis joprojām ir tālu no 2015. un 2016. gadā pieredzētā.

Vidusjūras centrālās daļas maršruts

Kopumā neatbilstīgas ieceļošanas gadījumu skaits Vidusjūras centrālās daļas maršrutā joprojām ir zems, neskatoties uz ieceļojušo personu skaita ievērojamo palielināšanos **Maltā**, kur 2019. gadā līdz 6. oktobrim ieradušies vairāk nekā 2800 cilvēku (gandrīz trīskāršs pieaugums, salīdzinot ar to pašu periodu 2018. gadā).

Kopējais ieceļošanas gadījumu skaits Itālijā un Maltā līdz 2019. gada 6. oktobrim ir nedaudz mazāks par 11 000 (samazinājums par vairāk nekā 52 %, salīdzinot ar to pašu periodu pagājušajā gadā). **Itālijā** ieceļojušo personu skaits 2019. gada 6. oktobrī — tikai nedaudz mazāks par 8000 — ir aptuveni par divām trešdaļām mazāks nekā tajā pašā periodā 2018. gadā. Tunisija līdz šim bijusi galvenā valsts, no kuras 2019. gadā migranti izceļojuši uz Itāliju, un tai seko Lībija. Lībijas krasta apsardze turpina pārtvert un glābt lielu skaitu cilvēku jūrā: 2019. gadā līdz šim reģistrēti vairāk nekā 7100 cilvēku (2018. gadā kopā — aptuveni 15 000 cilvēku). 2019. gadā lielākā daļa ieceļotāju Itālijā bijuši Tunisijas valstspiederīgie — 28 % no kopējā skaita.

Vidusjūras rietumdaļas / Atlantijas okeāna maršruts

2018. gadā vislielākais neatbilstīgo ieceļotāju skaits ES bija **Spānijā** (gandrīz 64 300), taču kopš 2019. gada februāra ieceļojušo personu skaits mēnesī ievērojami samazinājies salīdzinājumā ar 2018. gadu. Kopējais ieceļojušo personu skaits Spānijā līdz 2019. gada oktobra sākumam bija aptuveni 23 600, t. i., par 47 % mazāk nekā tajā pašā periodā 2018. gadā. Šeit svarīgs faktors bijis ieguldījums ES un Marokas attiecībās, t. sk. ievērojams ES finansiālais atbalsts robežu pārvaldībai un cīņai pret neatbilstīgu migrāciju. Tas palīdzējis Marokas valdībai pastiprināt robežkontroli un apkarot migrantu kontrabandu.

Līdz šim 2019. gadā Maroka bijusi galvenā izcelsmes valsts neatbilstīgiem migrantiem, kas ierodas Spānijā (aptuveni 30 % no kopējā skaita), un tai seko Alžīrija, Gvineja, Mali un Kotdivuāra. Lielākā daļa neatbilstīgo migrantu, kas ierodas Spānijā, turp devušies no Marokas, lai gan nesen nedaudz pieaudzis no Alžīrijas ieceļojušo migrantu skaits.

Stāvoklis patvēruma jomā

2019. gada pirmajos deviņos mēnešos ES+ iesniegti vairāk nekā 500 000 pieteikumu (neliels pieaugums salīdzinājumā ar gandrīz 497 000 tajā pašā periodā 2018. gadā). Galvenās saņēmējas valstis 2019. gadā līdz šim bijušas Vācija, Francija, Spānija, Grieķija un Apvienotā Karaliste, kas atbilst vairāk nekā 72 % no kopējā skaita. Galvenās izcelsmes valstis 2018. gadā bija Sīrija, Afganistāna un Irāka, un 2019. gadā līdz šim tās bijušas Afganistāna, Sīrija un Venecuēla. 2019. gada pirmajā pusē ES+ izdoti 96 800 pozitīvu lēmumu⁵. Patvēruma atzīšanas līmenis pirmās instances lēmumos, kas izdoti laikā no 2019. gada februāra līdz jūlijam, bijis 34 %⁶.

Ievērojamam skaitam prasību raksturīgs tas, ka pieteikumi iesniegti sekundārās kustības rezultātā, kas nozīmē, ka tiek konstatēts, ka personas, kas reģistrētas vienā dalībvalstī, pēc tam iesniedz prasību citā. Kaut arī sekundārās kustības novērtējums pašlaik balstās galvenokārt uz

⁴ <https://frontex.europa.eu/along-eu-borders/migratory-map/>.

⁵ Avots: Eurostat.

⁶ <https://www.easo.europa.eu/latest-asylum-trends>.

datiem, kas attiecas tikai uz pieteikumiem, nevis uz personām, un viena persona varētu būt iesniegusi prasības vairākās dalībvalstīs, vairāk nekā 280 000 no šiem ārvalstu trāpījumiem reģistrēti *Eurodac* datubāzē 2019. gada pirmajos deviņos mēnešos. Patiesībā, lai gan galvenajās pirmās ieceļošanas valstīs, piemēram, Itālijā un Grieķijā, ir vislielākais reģistrāciju apjoms, Francija un Vācija joprojām ir galvenās sekundārās kustības galamērķa valstis, kurās reģistrēts visvairāk trāpījumu.

3. ES ATBALSTS DALĪBVALSTĪM UN DARBS GALVENAJOS MARŠRUTOS

• Vidusjūras austrumdaļas maršruts

ES un Turcijas 2016. gada marta paziņojums un Bēgļu atbalsta mehānisms Turcijā

Turcija ir svarīga ES partnere, t. sk. migrācijas pārvaldībā Vidusjūras reģiona austrumos. Kopš 2016. gada marta ES un Turcijas paziņojums bijis izšķiroši svarīgs elements, kas palīdzējis nodrošināt, ka neatbilstīgas migrācijas plūsmas Vidusjūras reģiona austrumu daļā ES un Turcija pārvalda efektīvi un kopīgi. Paziņojums arvien nodrošina konkrētus rezultātus neatbilstīgu un bīstamu robežas šķērsošanas gadījumu un Egejas jūrā bojāgājušo skaita samazināšanā. Pat ja ieceļošanas gadījumu skaits Grieķijā pa jūru un pa sauszemi 2019. gada otrajā pusē ir palielinājies, tas nav salīdzināms ar 2015. gadā pieredzēto ieceļotāju skaitu. Vienlīdz svarīgi ir arī tas, ka paziņojums lielā mērā nodrošinājis atbalstu Sīrijas bēgļiem un uzņēmējām kopienām Turcijā un sīriešu drošu pārmitināšanu no Turcijas uz Eiropu.

Turcija uzņem lielāko bēgļu skaitu pasaulē, proti, gandrīz četrus miljonus cilvēku⁷, un ES palīdzība no *Bēgļu atbalsta mehānisma Turcijā* (6 miljardi EUR) sniedz būtisku atbalstu grūtībās nonākušiem cilvēkiem. Pašlaik no ES līdzekļiem tiek atbalstīti 90 iesākti projekti, un vēl 30 projekti tiks sākti 2020. gadā. Mehānismā tiek izmantota jauna pieeja, kad dalībvalstis un Turcija ir pilnībā iesaistītas projektu mērķauditorijas noteikšanā, kā arī paātrinātas procedūras ātrākai īstenošanai⁸. Daudzi projekti turpinās sniegt atbalstu līdz 2024. un 2025. gadam. Mehānisms ir ātri reaģējis uz būtiskām vajadzībām, un ir skaidrs, ka daudzas no šīm vajadzībām saglabāsies arī tuvākajā nākotnē.

Bēgļu atbalsta mehānisms Turcijā: galvenās aizsāktās darbības
• Gandrīz 1,7 miljoni sīriešu saņem atbalstu ikdienas pamatvajadzībām • Vairāk nekā pusmiljons bēgļu bērnu saņēmuši atbalstu, lai apmeklētu skolu • Noalgoti 4500 turku valodas skolotāju, lai nodrošinātu valodas apmācību vairāk nekā 250 000 bērnu • Turpinās vakcinācijas programma, kas līdz šim nodrošinājusi 650 000 bēgļu mazuļu vakcinēšanu • Gandrīz 40 000 bērnu nodrošināts transports nokļūšanai skolā • Jau sniegti aptuveni 1,5 miljoni pirmsdzemdību konsultāciju • Jau sniegts aptuveni 8,1 miljons primārās veselības aprūpes konsultāciju • Sākta 180 skolu celtniecība un 179 migrantu veselības aprūpes centru nodrošināšana

Šobrīd ir piešķirti 97 % no mehānisma līdzekļiem (visu 6 miljardu EUR piešķiršana paredzēta līdz 2019. gada beigām), un līdz šim pavisam izmaksāti gandrīz 3 miljardi EUR⁹. Projekti, kas

⁷ Saskaņā ar UNHCR datiem Turcija ir uzņēmusi vairāk nekā 3,6 miljonus Sīrijas bēgļu, kā arī aptuveni 360 000 bēgļu un patvēruma meklētāju no citām valstīm, izņemot Sīriju, galvenokārt no Afganistānas, Irākas un Irānas (<http://reporting.unhcr.org/node/2544?y=2019#year>).

⁸ Eiropas Revīzijas palāta ziņojumā par Bēgļu atbalsta mehānismu Turcijā konstatēja, ka grūtos apstākļos mehānisms ir ātri mobilizējis līdzekļus, par kuriem līgumi noslēgti līdz pat piecām reizēm ātrāk nekā Pirmspievienošanās instrumentā paredzētās tradicionālās palīdzības gadījumā Turcijā.

⁹ Līdz šim ieplānoti 5,8 miljardi EUR (humānajai palīdzībai 2,23 miljardi EUR un cita veida palīdzībai 3,57 miljardi EUR), no kuriem par 4,2 miljardiem EUR noslēgti līgumi un izmaksāti 2,57 miljardi EUR.

sāksies 2020. gada sākumā, ietvers turpmāku atbalstu bēgļu veselības aprūpes un izglītības pieejamībai, atkritumu un ūdens resursu apsaimniekošanas infrastruktūrai un palīdzību bēgļu integrācijai darba tirgū un nodarbinātībai.

Turcijā pašlaik **pieaug migrācijas spiediens** plašākajā reģionā aizvien esošās nestabilitātes dēļ. Turcijas iestādes 2019. gadā līdz šim aizturējušas gandrīz 270 000 neatbilstīgu migrantu¹⁰. Jo īpaši pieaudzis neatbilstīgi ieceļojušu un Turcijā aizturētu Afganistānas valstspiederīgo skaits. Turcija 2019. gada maijā paziņoja, ka tā plāno līdz gada beigām uz izcelsmes valsti atgriezt aptuveni 100 000 Afganistānas valstspiederīgo, un sadarbojas ar Afganistānas valdību, lai vienotos par atgrieztu personu skaitu un atgriešanas biežumu. Jebkurai valstij būtu problēma, kā tas ir Turcijā, uzņemt Sīrijas bēgļus ieilgušas pārvietošanas apstākļos, tādēļ ir vērts tai sniegt vajadzīgo atbalstu.

Migrācijas problēmu risināšana austrumdaļas maršrutā

ES kopš 2016. gada atbalsta politisko dialogu starp Afganistānu, Pakistānu un Irānu, lai rastu noturīgus risinājumus Afganistānas bēgļiem uzņēmējās valstīs. To papildina finansiāls atbalsts 300 miljonu EUR apmērā, ar ko sniedz palīdzību Afganistānai, Bangladešai, Pakistānai, Irānai un Irākai¹¹. Mērķis ir atbalstīt migrantus, bēgļus, iekšzemē pārvietotas personas un personas, kas atgriežas, un uzņēmējas kopienas, kā arī palīdzēt valsts iestādēm ar migrācijas pārvaldību un atgriezušos personu reintegrāciju. Piemēram, Afganistānā atbalsts līdz šim ir palīdzējis gandrīz 10 000 mājsaimniecību, kas aptver 70 000 cilvēku, veidot kopienas, nodrošināt profesionālo apmācību un veicināt mazo uzņēmumu izveidi. Atbalsts tiek sniegts arī Afganistānas valstspiederīgajiem Irānā un Pakistānā, piemēram, 45 000 afgāņu bēgļu tagad ir pieejama veselības apdrošināšanas sistēma Irānā.

ES kopš 2018. gada vasaras ir paplašinājusi palīdzību pēc ierašanās, ko sniedz ES un Afganistānas Kopējās turpmākās virzības migrācijas jautājumos ietvaros, piešķirot to arī personām, kas atgriežas no citām valstīm ārpus ES, kas ietver Afganistānas valstspiederīgos, kuri atgriezušies no Turcijas. Kopš tā laika ES ir palīdzējusi vairāk nekā 15 000 cilvēku, kas atgriezušies no Turcijas uz Afganistānu, nodrošinot viņiem konsultācijas, medicīnisko palīdzību, pagaidu izmitināšanu, palīdzību naudā un tālāku transportēšanu līdz galamērķim.

Saskaņā ar paziņojumu Turcija ir apņēmusies novērst **neatbilstīgas migrācijas plūsmu** pieaugumu jaunos jūras vai sauszemes maršrutos, kas ir izrādījušies sarežģīts uzdevums, par ko liecina nesenais ieceļojušo migrantu skaita pieaugums Grieķijā un Kiprā un iepriekš pie Bulgārijas un Grieķijas sauszemes robežas.

Visu jauno neatbilstīgo migrantu **atgriešana** no Grieķijas uz Turciju saskaņā ar paziņojumu arvien ir problēma. Grieķija ir spējusi atgriezt tikai 1908 migrantus saskaņā ar paziņojumu, un šogad temps palēninās un atgriezt aptuveni 100 migranti. Tas ir būtisks šķērslis progresam, kas saistīts arī ar laikietilpīgajām patvēruma procedūrām Grieķijā. Komisija turpina atbalstīt gan pārmitināšanu, gan atgriešanas paātrināšanu. Patvēruma pieteikumu apstrādes uzlabošana gan kontinentālajā daļā, gan salās ievērojami palīdzētu paātrināt atgriešanu.

Sīrijas bēgļu **pārmitināšana** ES dalībvalstīs saskaņā ar paziņojumu notikusi ļoti sekmīgi, un kopš 2016. gada aprīļa 18 dalībvalstīs pārmitināti vairāk nekā 25 000 personu, kurām nepieciešama starptautiskā aizsardzība. Šis darbs būtu jāturpina, un Komisija turpinās sniegt atbalstu. Komisija ir aicinājusi iedarbināt brīvprātīgo humanitārās uzņemšanas shēmu¹² ar

¹⁰ Turcijas Migrācijas pārvaldības ģenerāldirektorāta sniegtā informācija.

¹¹ Īpaši pasākumi attiecībā uz migrāciju un pārvietošanu Āzijā un Tuvajos Austrumos, pieņemti 2016. un 2017. gadā.

¹² Brīvprātīgā humanitārās uzņemšanas shēma ir tālākas pārmitināšanas shēma, kas paredzēta ES un Turcijas paziņojumā. 2017. gadā gan Turcija, gan ES dalībvalstis apstiprināja standarta operāciju procedūru minētajai shēmai. ES un Turcijas paziņojumā ir noteikts, ka shēma tiks iedarbināta, tiklīdz neatbilstīga robežšķērsošana starp Turciju un ES būs beigusies vai vismaz būtiski un ilgspējīgi samazinājusies.

Turciju, kas veicinātu ES un Turcijas paziņojuma īstenošanu un vēl vairāk apliecinātu ES apņemšanos to pildīt.

ES un Turcijas paziņojumā iekļauta arī virkne citu ES un Turcijas attiecībām svarīgu jautājumu. Viena no jomām, kurā notikusi tālāka attīstība, ir **vīzu režīma liberalizācija**. No pavisam 72 kritērijiem kopš marta ziņojuma ir izpildīts viens kritērijs, kas attiecas uz dokumentu drošību, taču šobrīd vēl ir palikuši seši. Turcija 2019. gada septembrī sāka jaunus pasākumus šo kritēriju ieviešanai. Komisija turpina atbalstīt Turcijas darbu pēc iespējas drīzākai visu vēl neizpildīto vīzu režīma liberalizācijas ceļveža kritēriju izpildes pabeigšanai.

Pilnīgai un ilgtspējīgai ES un Turcijas paziņojuma īstenošanai vajadzīgs ilgstošs darbs un visu pušu politiskā apņemšanās. Nesenie politiskie kontakti ir skaidri apliecinājuši, ka Komisija šo darbu turpinās virzīt uz priekšu un pievērsties turpmākiem pasākumiem un problēmām, ja tādas radīsies¹³. ES ne vien sniedz atbalstu bēgļiem Turcijā, bet regulāri palīdz Turcijai ar pirmspievienotāšanās palīdzību, lai vēl vairāk palielinātu iestāžu spēju pārvaldīt neatbilstīgu migrāciju uz Turciju un tālāk uz ES. Šī palīdzība ietver atbalstu brīvprātīgai atgriešanai no Turcijas, kā arī reintegrācijas programmas un palīdzību integrētās robežu pārvaldības jomā. Tagad sāktas Komisijas un Turcijas sarunas, kuru laikā jāvienojas par turpmāku tiešu atbalstu migrācijas pārvaldībai šogad.

ES ir bijusi viena no pirmajām, kas reaģējusi uz cilvēku vajadzībām pēc Sīrijas krīzes, un laikā no 2014.–2019. gadam sniegusi humāno palīdzību Sīrijai un reģionam 1,6 miljardu EUR apmērā. 2019. gadā vien ES piešķīra 170 miljonus EUR, lai neaizsargātiem Sīrijas iedzīvotājiem neatkarīgi no viņu atrašanās vietas sniegtu dzīvībai svarīgu palīdzību dažādās jomās. 2018. gadā ES humānā palīdzība sasniedza aptuveni 9 miljonus saņēmēju Sīrijā.

ES Reģionālais trasta fonds reaģēšanai uz krīzi Sīrijā

ES Reģionālais trasta fonds reaģēšanai uz krīzi Sīrijā apvieno 22 dalībvalstu, Turcijas un ES budžeta iemaksas uzņēmēju kopienu, bēgļu un iekšzemē pārvietotu personu atbalstam Jordānijā, Libānā, Turcijā un Irākā. Kopš fonda izveides 2014. gadā tā funkcijas ir pilnveidojušās no agrīnās atjaunošanas palīdzības sniegšanas pamatvajadzību nodrošināšanai līdz atbalsta sniegšanai uzņēmējām valstīm valsts mēroga sistēmu un infrastruktūras, kā arī bēgļu patstāvības un izturētspējas stiprināšanai. Programmas, kuru kopējais finansējums pārsniedz 1,6 miljardus EUR, vairāk nekā 75 projektos koncentrējas uz tādām jomām kā izglītība, iztikas līdzekļi, veselības aprūpe un sociālekonomiskais atbalsts. 2019. gada jūnijā tika panākta vienošanās par papildu pasākumu kopumu 100 miljonu EUR apmērā, kuri vērsti uz augstāko izglītību, izturētspēju un aizsardzību Libānā, Jordānijā un Irākā.

Kopš Sīrijas krīzes sākuma 2011. gadā bēgļu un uzņēmēju kopienu atbalsta programmu finansējums **Jordānijā** un **Libānā** sasniedz gandrīz 4 miljardus EUR. 2018. gadā to rezultāti ietver piekļuves nodrošināšanu pamatzglītībai gandrīz 290 000 bēgļu bērnu Jordānijā un Libānā, piekļuves nodrošināšanu veselības aprūpes pakalpojumiem Libānā 375 000 cilvēku un ikmēneša pārvedumu nodrošināšanu gandrīz 143 000 bēgļu Jordānijā, lai segtu viņu pamatvajadzības.

2019. gada martā ES rīkoja trešo konferenci “Atbalsts Sīrijas un reģiona nākotnei”. Starptautiskā kopiena un bēgļus uzņemošās valstis atkārtoti apliecināja apņemšanos atbalstīt miljoniem cilvēku, kuri cietuši konfliktā, un valstis un kopienas, kuras viņus uzņem, ieskaitot Libānu, Jordāniju un Turciju. Starptautiskā sabiedrība 2019. gadā apņēmas piešķirt vairāk nekā 6,2 miljardus EUR (92 % no šīs summas jau ir iemaksāti) un vēl 2,1 miljardu EUR — 2020. gadā un pēc tam. Vairāk nekā 80 % no šīm saistībām uzņēmas ES un tās dalībvalstis.

¹³ Piemēram, Komisijas locekļa Avramopula un Vācijas iekšlietu ministra Zēhofera vizīte Turcijā un Grieķijā 2019. gada 3. un 4. oktobrī.

Atbalsts Grieķijai un Kiprai

Iepriekšējos progressa ziņojumos uzsvērts, ka **Grieķijā** steidzami jāpanāk tālāks progress. Kopš vasaras pieaugušais ieceļotāju skaits vēlreiz apliecina, ka nepieciešams rīkoties, it īpaši attiecībā uz uzņemšanas apstākļu uzlabošanu Grieķijas salās un atgriešanas tempa ievērojamu paātrināšanu no Grieķijas ES un Turcijas paziņojuma ietvaros. Veikti pirmie pasākumi saistībā ar jaunajām valsts stratēģijām migrantu uzņemšanai un attiecībā uz nepavadītiem nepilngadīgajiem, un valdība ir arī apņēmusies pārskatīt patvēruma tiesiskā regulējuma aspektus, lai paātrinātu izskatīšanu un atgrieztu vairāk migrantu. Tomēr problemātiskie apstākļi ieceļotāju skaita pieauguma un ziemas tuvošanās dēļ uzsver vajadzību rīkoties steidzami. Komisija un attiecīgās ES aģentūras sniedz Grieķijai visu iespējamo atbalstu, lai paātrinātu nepieciešamo darbu.

Grieķija turpina saņemt ES finansējumu, un kopš 2015. gada tā ir saņēmusi atbalstu vairāk nekā 2,2 miljardu EUR apmērā¹⁴. Tas ietver 8 miljonus EUR, ko 2019. gada septembrī piešķīra diviem Starptautiskās Migrācijas organizācijas projektiem ar mērķi uzlabot nepavadītu nepilngadīgo aizsardzību un uzņemšanas apstākļus, kā arī uzlabot drošību uzņemšanas objektos valsts kontinentālajā daļā. 2019. gadā Integrācijas un izmitināšanas ārkārtas atbalsta programma (*ESTIA*), ko īsteno ANO Bēgļu aģentūra (*UNHCR*), turpināja nodrošināt īrētus mājokļus vairāk nekā 25 000 patvēruma meklētāju un bēgļu, kā arī ikmēneša naudas pabalstus vairāk nekā 72 000 cilvēkiem. ES ir arī finansējusi Starptautiskās Migrācijas organizācijas un ANO Bērnu fonda darbu, lai nodrošinātu atbalstu uz vietas uzņemšanas centros valsts kontinentālajā daļā¹⁵. ES aģentūrām ir liela nozīme, taču gan Eiropas Patvēruma atbalsta biroja, gan Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras darbs ir atkarīgs no tā, vai dalībvalstis nodrošina ekspertus. Dalībvalstu piedāvāto ekspertu nepietiekamais skaits ir izraisījis pastāvīgu ekspertu trūkumu uz vietas, kas samazina darbību efektivitāti. Turklāt Komisija atbalsta vairākas pašlaik notiekošas, Grieķijas iestāžu pārvaldītas programmas, kuru mērķis ir novērst pašreizējo juridiskās palīdzības, medicīniskās aprūpes un mutiskās tulkšanas trūkumu gan salās, gan valsts kontinentālajā daļā.

ES finansējums **Kiprai** kopš 2014. gada ir sasniedzis gandrīz 100 miljonus EUR¹⁶, ieskaitot 4 miljonus EUR ārkārtas palīdzībai. Te ir izvietoti arī dalībvalstu eksperti, un Kiprā augošā spiediena dēļ šīs saistības vajadzētu palielināt. Kipra sadarbībā ar ES ir izstrādājusi visaptverošu rīcības plānu, lai efektīvi pārvaldītu migrāciju, kura īstenošana notiek ar Komisijas un ES aģentūru finansiālo un operatīvo atbalstu.

Komisija turpina atbalstīt pasākumus, kuri varētu nodrošināt reālu solidaritāti arī Vidusjūras reģiona austrumdaļā. Uz palīdzības pieprasījumiem saistībā ar pārcelšanu no Kipras un Grieķijas dalībvalstīm jāreaģē laikus. Komisija pēc vajadzības turpinās atbalstīt šos

¹⁴ Atbalsts no Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda, Iekšējās drošības fonda un Ārkārtas atbalsta instrumenta. Ārkārtas atbalsta instruments, no kura sniedza atbalstu Grieķijā grūtībās nonākušajiem bēgļiem un migrantiem humānās palīdzības vajadzību segšanai, beidza darboties 2019. gada martā. Trīs gadu laikā tika piešķirti pāri par 643 miljoniem EUR. Dažu pasākumu, piemēram, īpašu centru nepavadītiem nepilngadīgajiem un veselības aprūpes, finansēšanu ir pārņēmušas Grieķijas iestādes.

¹⁵ Tas ietver piekļuves nodrošināšanu veselības aprūpei un neformālajai izglītībai, īpašas drošas zonas nepavadītiem nepilngadīgajiem, kā arī operatīvo darbinieku apmācību.

¹⁶ Gandrīz 40 miljoni EUR no Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda (piemēram, uzņemšanai) un gandrīz 52 miljoni EUR no Iekšējās drošības fonda, lai atbalstītu vīzu politiku, robežkontroli un policijas sadarbību.

pasākumus, arī sniedzot finansiālu atbalstu no ES budžeta, kuru var darīt pieejamu dalībvalstīm, kas veic pārcelšanu brīvprātīgi¹⁷.

- **Rietumbalkānu maršruts**

Kopš krīzes sākuma 2015. gadā ES ir sniegusi palīdzību vairāk nekā 141 miliona EUR apmērā, lai atbalstītu Rietumbalkānu reģiona valstis, palīdzot tām tieši risināt bēgļu un migrācijas krīzi¹⁸. Atbalsts sniegts arī ES aģentūru un dalībvalstu ekspertu zināšanu veidā, ar izteiktu uzsvaru uz ES normu un standartu transponēšanu valstu migrācijas politikā un tiesiskajā regulējumā. Serbijā izvietoti 48 pieaicinātie robežsargi, bet Ziemeļmaķedonijā — 146. Lai gan tas ir palīdzējis veidot spēcīgākas migrācijas, patvēruma un robežu pārvaldības sistēmas, valstu administratīvās spējas joprojām ir ierobežotas un tām bieži vien ir grūtības tikt galā ar jaunām migrācijas plūsmām.

Bosnijā un Hercegovinā ievērojami palielinājis ieejojušo personu skaits. Aplēses liecina, ka kopš 2018. gada janvāra valstī ieejojuši vairāk nekā 45 000 bēgļu un migrantu. Tas ir radījis nopietnas problēmas, un pašlaik oficiālos centros izmitināti aptuveni 3300 cilvēki. Komisija kopš 2018. gada sadarbojas ar humānās palīdzības partneriem un iestādēm, lai segtu bēgļu un migrantu pamatvajadzības un valstij palīdzētu stiprināt migrācijas pārvaldības spējas, piešķirot papildu ES finansējumu 34 miljonu EUR apmērā. No tā tiek atbalstīti pagaidu uzņemšanas centri, kā arī pārtikas un pamatpakalpojumu pieejamība un visneaizsargātāko personu aizsardzība, un šo atbalstu saņem vairāk nekā 3500 cilvēki.

Līdz ziemai Bosnijas un Hercegovinas iestādēm ātri jāatrod piemērotas izmitināšanas vietas šajā valstī bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušiem bēgļiem un migrantiem. ES ir gatava palīdzēt finansēt šīs papildu izmitināšanas vietas, ja vien tās atbilst starptautiski atzītiem standartiem, un atbalstīt vietējās kopienas, kuras šīs problēmas skar visvairāk.

- **Vidusjūras centrālās daļas maršruts**

Lībija un Ārkārtas tranzīta mehānisms

Joprojām nopietnas bažas rada stāvoklis **Lībijā**. ES rīcība, lai aizsargātu Lībijas iekšzemē pārvietotās personas, bēgļus un migrantus, notikusi Āfrikas Savienības, Eiropas Savienības un Apvienoto Nāciju Organizācijas darba grupas ietvaros. Pēc vardarbīga konflikta sākšanās 2019. gada aprīlī Tripolē un tās apkārtnē darba grupa palīdzēja paātrināt bēgļu un migrantu evakuāciju no aizturēšanas centriem epicentra tuvumā un pēc iespējas centās palīdzēt viņiem nokļūt drošībā ārpus Lībijas.

Konfliktā Tripolē un tās apkārtnē gāja bojā un tika ievainoti simtiem civiliedzīvotāju, un vairāk nekā 150 000 cilvēku bija spiesti pamest mājas. Kopš tā laika nav nodrošināts ilgstošs pamiers un, lai gan ir veikti pasākumi politiska risinājuma panākšanai, stāvoklis joprojām nav stabils.

Konfliktam bijusi īpaša ietekme uz migrantiem un bēgļiem, un jo īpaši uz gandrīz 3300 cilvēkiem aizturēšanas centros konfliktu skartajās teritorijās. Viens no šiem centriem, proti, *Tajoura* aizturēšanas centrs cieta gaisa uzbrukumos, kuru laikā gāja bojā vairāk nekā 50 cilvēku. Kad atlikušie 482 bēgļi un migranti tika atbrīvoti, viņi meklēja patvērumu **UNHCR pulcēšanās un izceļošanas centrā** Tripolē. Ņemot vērā pieaugošo ieeļotāju skaitu, ir pārsniegta centra normālā kapacitāte, tādēļ nav bijis iespējams pārvietot ievērojamu skaitu neaizsargātu personu no aizturēšanas centriem uz šo centru.

¹⁷ Pārcelšanas mērķa dalībvalstis varētu saņemt vienreizēju maksājumu 6000 EUR apmērā par katru pieteikuma iesniedzēju, piemērojot Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda regulas (Regula Nr. 516/2014) grozīto 18. pantu.

¹⁸ Turklāt kopš 2007. gada ir piešķirts 216,1 miljons EUR, lai atbalstītu Rietumbalkānu partnerus migrācijas jomā, izmantojot regulāru finansiālo atbalstu Pirmspievienošanās palīdzības instrumenta ietvaros.

Neskatoties uz nedrošo stāvokli, ES plašās sadarbības programmas Lībijā (kopā 467 miljonu EUR apmērā) turpinās, un ES Trasta fonds Āfrikai jūlijā pieņēma jaunas programmas¹⁹. Ir paātrināts ES *atbalsts neaizsargātām personām*, kuras skāris konflikts. Tas ietver tiešu ārkārtas palīdzību, kā arī aizsardzību, piemēram, medicīnisko palīdzību vai psihosociālo palīdzību, t. sk. Lībijas izkāpšanas punktus un aizturēšanas centros, ja tiem iespējams piekļūt. Bēgļiem un neaizsargātiem migrantiem ārkārtas palīdzības ietvaros nodrošināti aptuveni 185 000 nepārtikas priekšmetu un higiēnas piederumu komplektu, kā arī sniegta medicīniskā palīdzība. Septembra beigās atgriezties Tripolē izdevās arī ES integrētās robežu pārvaldības palīdzības misijas Lībijā pamatkomandai, kura operācijas bija turpinājusi no Tunisas.

Evakuācija no Lībijas bijusi vitāli svarīga. Kopš 2017. gada septembra evakuēti vairāk nekā 4000 cilvēku, no kuriem aptuveni 3000 uz UNHCR ES finansēto *ārkārtas tranzīta mehānismu (ETM)* Nigērā. Šo evakuāciju uz ETM papildināja arī tieša evakuācija uz Itāliju (808) un ārkārtas tranzīta centru Rumānijā (303). No tiem, kuri tika evakuēti uz Nigēru, līdz šim pārmitināti 1856 cilvēki²⁰. Nigēras mehānismu tagad papildina jauns ETM Ruandā, un Ruanda līdz šim ir piekritusi jebkurā laikā maksimāli uzņemt 500 cilvēku. Pēdējās nedēļās uz Ruandu evakuēti gandrīz 200 cilvēki, un turpmākajos mēnešos plānotas jaunas evakuācijas. Pašlaik tiek pabeigts darbs pie jauna ES atbalsta pasākumu kopuma Ruandas ETM.

Tajā pašā laikā Nigēras iestādes ir samazinājušas ETM operācijām piemērojamo maksimālo robežvērtību līdz iepriekšējam līmenim un tādējādi šogad varētu vairs nebūt spējīga uzņemties jaunas evakuācijas. Viens no šīs rīcības galvenajiem iemesliem ir lēnais pārmitināšanas temps. Tāpēc ir ārkārtīgi svarīgi, lai dalībvalstis palielinātu mērogu un paātrinātu pārmitināšanas tempu no ārkārtas tranzīta mehānismiem.

Svarīgs pasākums ir arī ES sadarbība *brīvprātīgas atgriešanās* jomā. Vienota rīcība ar Starptautisko Migrācijas organizāciju kopš 2015. gada novembra ir ievērojami veicinājusi vairāk nekā 49 000 migrantu atgriešanu no Lībijas²¹ un nodrošinājusi palīdzību pēc ierašanās un reintegrācijas palīdzību vairāk nekā 76 000 cilvēku, kas atgriezušies savā izcelsmes valstī. Šis darbs ir atbalstījis arī vairāk nekā 23 000 migrantu glābšanu Nigēras tuksnešī.

Lai risinātu šīs pašreizējās problēmas, Āfrikas Savienības, Eiropas Savienības un Apvienoto Nāciju Organizācijas darba grupa migrantu problēmu risināšanai Lībijā tikās politiskā līmenī līdztekus ANO Ģenerālajai asamblejai un noteica vairākas kopējas prioritātes nākamajiem posmiem²². Tās ietver atbalstu pārvietotajām personām Lībijā un Starptautiskās Migrācijas organizācijas veiktajai reģistrācijai, kā arī turpmāku evakuācijas iespēju izveidošanu un spiediena uzturēšanu, lai izbeigtu pašreizējo patvaļīgās aizturēšanas sistēmu. Citas jomas ietvēra pastiprinātus reintegrācijas pasākumus un saziņu, lai novērstu bīstamos braucienus.

Atbalsts Itālijai un Maltai

ES kopš 2014. gada atbalstījusi *Itāliju* ar finansējumu patvērumam, migrācijai, drošībai un robežu pārvaldībai gandrīz 1 miljarda EUR apmērā²³. ES 2019. gada jūlijā piešķīra ārkārtas

¹⁹ Ar šīm programmām tiks pastiprinātas jau aizsāktās darbības ar mērķi aizsargāt bēgļus un neaizsargātos migrantus un palīdzēt viņiem, jo īpaši Lībijā, un uzlabot Lībijas iedzīvotāju dzīves apstākļus un izturētspēju, kā arī veicināt ekonomiskās iespējas, darbaspēka migrāciju un mobilitāti Ziemeļāfrikas valstīs.

²⁰ Beļģija, Kanāda, Somija, Francija, Vācija, Itālija, Nīderlande, Norvēģija, Zviedrija, Šveice, Apvienotā Karaliste un Amerikas Savienotās Valstis ir veikušas pārmitināšanu no Lībijas un ārkārtas tranzīta mehānisma.

²¹ Brīvprātīgi atgriezušos personu skaits no Lībijas, Nigēras, Mali, Mauritānijas un Džibutijas palielina šo skaitli līdz vairāk nekā 61 000.

²² Kopīgs paziņojums presei: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/67915/joint-press-release-meeting-joint-au-eu-un-taskforce-address-migrant-and-refugee-situation_en.

²³ Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonds un Iekšējās drošības fonds, ieskaitot 275 miljonus EUR ārkārtas palīdzības veidā.

palīdzību 0,7 miljonu EUR apmērā Itālijas Iekšlietu ministrijai un UNHCR, lai atbalstītu aptuveni 450 cilvēku evakuāciju no Lībijas un Nigēras uz Itāliju. Vēl viens skaists piemērs ir projekts ar 30 miljonu EUR finansējumu piecos Itālijas reģionos ar mērķi novērst migrantu darbaspēka ekspluatāciju lauksaimniecībā un palīdzēt integrēt migrantus oficiālajā darba tirgū. Atbalstu speciālo zināšanu veidā sniegušas arī ES aģentūras un dalībvalstis ar kopā 144 ekspertiem, kurus 2019. gadā izvietojusi Eiropas Robežu un krasta apsardze, un 180 ekspertiem, kurus izvietojis Eiropas Patvēruma atbalsta birojs. Šīs zināšanas joprojām ir būtiska daļa no ES ieguldījuma migrācijas pārvaldībā un sagatavotībā Vidusjūras reģiona centrālajā daļā, un dalībvalstīm jāsaglabā vajadzīgais izvietošanas līmenis.

Finansiālais atbalsts **Maltai** kopš 2014. gada sasniedzis 105 miljonus EUR²⁴. Visbūtiskākais ES atbalsts Maltai bijis krastā izkāpušo migrantu un bēgļu pārcelšanas atvieglošana, un Starptautiskajai Migrācijas organizācijai ir sniegta ārkārtas palīdzība gandrīz 0,5 miljonu EUR apmērā, lai palīdzētu Maltai pārcelt līdz pat 500 cilvēku.

Pagaidu kārtība izkāpšanai krastā

Komisijas progresa ziņojumā martā uzsvērts, ka jāatrod strukturētāks pagaidu risinājums attiecībā uz izkāpšanu krastā pēc meklēšanas un glābšanas operācijām.

Izkāpšanas gadījumi, kuros iesaistīti arī NVO kuģi, Vidusjūras reģiona centrālajā daļā skaidri apliecinājuši vajadzību rast Eiropas mēroga risinājumus ilgtspējīgai pieejai migrācijas pārvaldībai, pamatojoties uz solidaritāti, kopīgu atbildību un pamattiesību ievērošanu. Pēc dalībvalstu pieprasījuma Komisija visu gadu ir koordinējusi *ad hoc* pārcelšanas pasākumus²⁵. Šī Komisijas veiktā aktīvā pasākumu koordinācija pēc izkāpšanas krastā ir palīdzējusi atvieglot arī izkāpšanu krastā. Šie pasākumi balstās uz uzņemošo dalībvalstu²⁶ solidaritāti, kuras brīvprātīgi piedalījās šajos pasākumos, kā arī uz ES aģentūru, jo īpaši Eiropas Patvēruma atbalsta biroja, atbalstu, ko koordinē Komisija. Ar ES finansējuma palīdzību atbalstītas arī dalībvalstis *ad hoc* izkāpšanas krastā organizēšanā un atbilstīgu procedūru ieviešanā migrantu lietu izskatīšanai un migrantu pārcelšanai.

Vienlaikus Komisija ir aktīvi veicinājusi un atbalstījusi pagaidu kārtības izstrādi izkāpšanai krastā, kamēr nav panākta vienošanās par ilgtermiņa ilgtspējīgu sistēmu Eiropas patvēruma sistēmas reformā. Pamatojoties uz diskusijām starp dalībvalstīm, jūnijā tika iesniegts Padomes prezidentūras ziņojums par pamatnostādņēm attiecībā uz pagaidu kārtību izkāpšanai krastā. Virkne jūlijā notikušu diskusiju Helsinkos un Parīzē sagatavoja pamatu ministru sanāksmei Maltā 23. septembrī. Tajā pulcējās ministri no Itālijas, Francijas, Maltas un Vācijas, klātesot Somijas prezidentūras un Komisijas pārstāvjiem, un tika noteiktas paredzamu un strukturālu pasākumu kopuma aprises. Tas pēc tam tika apspriests ar visām dalībvalstīm Tieslietu un iekšlietu padomes 8. oktobra sanāksmē, kur Komisija aicināja pēc iespējas vairāk dalībvalstu pievienoties šiem solidaritātes centieniem. Pēc konstruktīvām diskusijām ministru starpā Komisija rīkoja tehnisku diskusiju ar tām dalībvalstīm, kuras piedalās pārcelšanā, lai apspriestu pašreizējo praksi un darbplūsmas, ko piemēro brīvprātīgas pārcelšanas pasākumos, kurus koordinē Komisija un atbalsta ES aģentūras. Komisija joprojām ir apņēmības pilna sadarboties ar dalībvalstīm, lai rastu ilgtspējīgu risinājumu attiecībā uz izkāpšanu krastā pēc meklēšanas un glābšanas operācijām Vidusjūrā.

²⁴ Šī summa ietver 21 miljona EUR piešķirumu no Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda un 84 miljonu EUR piešķirumu saskaņā ar Iekšējās drošības fonda nacionālajām programmām 2014.–2020. gadam.

²⁵ Līdz 7. oktobrim Komisijas koordinētajos 14 izkāpšanas pasākumos iesaistītās dalībvalstis apņēmušās savā starpā sadalīt 1187 migrantus, no kuriem 368 jau ir pārcelti.

²⁶ Kopš 2018. gada vismaz vienā no *ad hoc* pārcelšanas pasākumiem ir piedalījušās Beļģija, Somija, Francija, Vācija, Īrija, Itālija, Lietuva, Luksemburga, Malta, Nīderlande, Portugāle, Rumānija, Slovēnija, Bulgārija un Spānija. Piedalījās arī Norvēģija.

Šāda pagaidu kārtība apliecina, ka dalībvalstis vēlas iesaistīties reālā solidaritātē, un varētu kalpot par iedvesmas avotu plūsmu pārvaldībai citās Vidusjūras reģiona daļās.

- **Vidusjūras rietumdaļas maršruts**

Atbalsts Marokai

Pēdējos gados **Maroka** saskārusies ar smagu migrācijas spiedienu gan kā tranzīta, gan kā galamērķa valsts. Lai palīdzētu tai risināt šīs problēmas, ES sadarbības portfelis migrācijas jomā tagad ir sasniedzis 238 miljonus EUR, kas ietver atbalstu no ES Trasta fonda Āfrikai. Šis atbalsts ciešā sadarbībā ar Spāniju ir devis lielu ieguldījumu migrantu pieplūduma mazināšanā Vidusjūras rietumdaļas maršrutā, neatbilstīgas migrācijas novēršanā un noziedzīgu tīklu likvidēšanā, kā arī neaizsargāto personu atbalstīšanā. ES atbalsts koncentrēts uz to, lai stiprinātu Marokas spēju pārvaldīt plūsmas tās teritorijā un no tās, piemēram, ar Marokas valsts migrācijas un patvēruma stratēģijas palīdzību, un to papildina institucionālais atbalsts migrācijas pārvaldībai, spēju veidošanai un robežu pārvaldībai. Neaizsargātiem migrantiem un bēgļiem ir nodrošināta aizsardzība un piekļuve juridiskajai palīdzībai, īpašu uzmanību pievēršot nepavadītu nepilngadīgo tiesībām; finansēta arī brīvprātīga atgriešanās un reintegrācija. Maroka ir arī nozīmīga partnere likumīgas migrācijas attīstībā, strādājot pie izmēģinājuma programmām, kurās kvalificēta darbaspēka apmācība Marokā var būt saistīta ar darbaspēka vajadzībām dalībvalstīs. Pašlaik īstenoto programmu pieredze palīdzēs izstrādāt jaunas programmas plašāku attiecību ietvaros migrācijas jautājumos ilgtermiņā.

Svarīgs solis Marokas un ES attiecību atjaunošanā bija mobilitātes un migrācijas kā svarīgu nākotnes sadarbības jomu iekļaušana ES un Marokas Asociācijas padomes četrpadsmitajā sanāksmē jūnijā. Turklāt uzlabotais divpusējo attiecību klimats ir ļāvis atsākt dialogu par migrāciju un mobilitāti mobilitātes partnerības ietvaros. Šo dialogu papildina vairākas nesen notikušas augsta līmeņa sanāksmes un ekspertu kontakti gan Briselē, gan Marokā.

Atbalsts Spānijai

Spānija ir viena no galvenajām Patvēruma, migrācijas un integrācijas fonda un Iekšējās drošības fonda nacionālo programmu finansējuma saņēmējām ar kopējo piešķirumu 737 miljonu EUR apmērā 2014–2020. gadam. Finansējuma prioritātes ietver Patvēruma biroja un uzņemšanas sistēmas stiprināšanu, citu valstu valstspiederīgo integrāciju, pastiprinātu iekārtu un spēku izvietojumu pie robežām un atgriešanu. Turklāt kopš 2018. gada piešķirts ārkārtas atbalsts vairāk nekā 42 miljonu EUR apmērā, lai palīdzētu valsts iestādēm pārvaldīt migrācijas plūsmu dienviņu piekrastē, t. sk. izveidot jaunus vietējos reģistrācijas centrus un stiprināt *Guardia Civil* un policiju, kā arī sniegt atbalstu migrantiem pēc ierašanās. Turklāt 2019. gadā Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra ir izvietojusi 240 ekspertus.

- **Neatbilstīgas migrācijas pamatcēloņu novēršana**

Vidējā termiņā un ilgtermiņā ir būtiski strādāt ar partnervalstīm pie izturētspējas un stabilitātes, pie darbvieta un iespēju radīšanas gan migrantiem, gan bēgļiem, kā arī uzņēmējkopienām.

Ziemeļāfrikā ar programmām ir mēģināts pilnveidot gan sociālo infrastruktūru, gan ekonomiskās iespējas. Piemēram, Lībijā divas kopienas stabilizācijas programmas vairāk nekā 50 pašvaldībās ir palīdzējušas uzlabot piekļuvi pamatpakalpojumiem vairāk nekā 1,7 miljoniem cilvēkiem un palīdzējušas 2500 jauniem uzņēmējiem, piedāvājot darba apmācības programmas. Tunisijā ES ir ieguldījusi vairāk nekā 200 miljonus EUR programmās, kas atbalsta darbvieta radīšanu un ekonomisko attīstību un kas devušas iespēju vairāk nekā 60 000 jauniešu izmantot mikrokredītus un atbalstu mazo uzņēmumu attīstībai.

ES atbalsts, izmantojot divpusēju sadarbību ar Maroku, kopš 2014. gada ir sasniedzis 1 miljardu EUR, atbalstot darbvietu radīšanu un uzņēmējdarbības vidi²⁷.

Āfrikas ragā un Sāhelas un Čadas ezera reģionā uzsvars tiek likts uz ekonomisko un nodarbinātības iespēju atbalstīšanu, kā arī kopienu izturētspēju, pārvaldību un uzlabotu migrācijas pārvaldību. Sāhelas un Čadas ezera reģiona sadaļā īpaša uzmanība ir pievērsta kontrabandai un drošībai. Āfrikas ragā programmu mērķauditorija daudzos gadījumos bijusi lielās bēgļu un iekšzemē pārvietoto personu kopas reģionā; 2019. gada maijā tika apstiprinātas jaunas programmas, tostarp atbalsts veselības aizsardzībai un izglītībai Dienvidsudānā, atbalsts neaizsargātām kopienām un pārvietotām personām Sudānā, Etiopijā un Lielo ezeru reģionā.

Viens piemērs darbībai Āzijā ir papildu 27 miljonu EUR programma, lai palīdzētu **Afganistānai** radīt ekonomiskās iespējas pilsētās, kurās ir liels pārvietoto personu pieplūdums.

ES **Ārējo investīciju plāns** sniegs papildu atbalstu iztikas avotiem un tautsaimniecībām Subsahāras Āfrikā un ES kaimiņvalstīs, tādējādi palīdzot arī risināt neatbilstīgās migrācijas pamatcēloņus. Līdz šim plāna ietvaros ir apstiprināti vairāk nekā 4 miljardi EUR (1,54 miljardi EUR 28 garantiju programmām un 2,6 miljardi EUR 121 apstiprinātam apvienota finansējuma projektam²⁸). Garantijām būtu jāatrisina investīcijas līdz pat 17,5 miljardu EUR apmērā, aptverot tādas jomas kā finansējuma pieejamība mikrouzņēmumiem, maziem un vidējiem uzņēmumiem, enerģētika un savienojamība, pilsētas, lauksaimniecība un digitalizācija. Paredzams, ka apstiprinātie apvienota finansējuma projekti atraisīs gandrīz 24 miljardus EUR, un paredzams, ka līdz 2020. gadam tiks sasniegts plāna mērķis – piesaistīt kopējās investīcijas vairāk nekā 44 miljardu EUR apmērā.

ES Trasta fonds Āfrikai

Kopš Trasta fonda izveides 2015. gadā tas ir atbalstījis dzīvības glābšanas evakuācijas, uzlabojis migrācijas pārvaldību, palīdzējis apkarot kontrabandas tīklus un neatbilstīgās migrācijas pamatcēloņus 26 Āfrikas valstīs. Fonds ir apkopojis ap 4,5 miljardiem EUR, ap 4 miljardiem EUR no ES fondiem un 528 miljonus EUR no dalībvalstīm, Šveices un Norvēģijas. Trasta fonds ir izrādījies elastīgs instruments, kas ir ļāvis ātri reaģēt uz jaunām vajadzībām; līdz šim ir pieņemtas 210 programmas.

Trasta fonda atbalstītie galvenie pasākumi līdz šim ir šādi:

- palīdzība cilvēkiem pamest Lībiju (līdz šim sekmējot aptuveni 49 000 atbalstītu brīvprātīgu atgriešanos un vairāk nekā 4 000 evakuāciju);
- atbalsts migrācijas pārvaldības centieniem Lībijā, Marokā un Tunisijā to pūliņos tikt galā ar neatbilstīgu migrāciju, apkarot cilvēku tirdzniecību un migrantu kontrabandu;
- Gambijā 25 000 personu izmanto programmu, kas koncentrējas uz tādām jomām kā sociālā kohēzija un nodarbinātība atjaunojamās enerģijas, ekotūrisma un modernās lauksaimniecības jomā;
- programma Kotdivuārā, kas tiek apspriesta ar pārvaldes iestādēm, palīdzēs modernizēt civilreģistra sistēmu un palīdzēs ieviest drošu valsts civilreģistra sistēmu;
- Āfrikas ragā atbalsts ir bijis vērsts uz pārtikas nodrošinājuma sniegšanu – vairāk nekā 300 000 cilvēku ir saņēmuši atbalstu lauksaimniecības dzīvnieku uzturēšanai – un palīdzību nodarbinātības jomā, kas ļāvusi mācību ceļā pilnveidot profesionālās prasmes vairāk nekā 30 000 cilvēku;

²⁷ Marokas reitings Pasaules Bankas indeksā “Doing Business” uzlabojās no 128. pozīcijas 2010. gadā līdz 60. pozīcijai 2018. gadā.

²⁸ Garantiju mērķis ir piesaistīt papildu finansējumu, jo īpaši no privātā sektora, jo tās samazina risku privātām investīcijām un absorbē daļu no finansētāju un investoru potenciālajiem zaudējumiem. *Finansējuma apvienošana* ir dotāciju naudas apvienošana ar citiem komerciālākiem finansējuma avotiem.

– programma Dienvidsudānā vairāk nekā 28 000 pamatskolas skolotāju gandrīz 2500 skolās nodrošina algas papildinājumus, kas rosina skolotājus palikt darbā un palielināt savu klātbūtni, tādējādi palīdzot bērniem palikt skolā.

Tādējādi Trasta fonds ir spējis reaģēt uz daudzām nozīmīgām vajadzībām. Līdzekļi visās trīs programmas sadaļās (Ziemeļāfrika, Āfrikas rags, Sāhelas un Čadas ezera reģions) šā gada beigās sāks izsīkt. Tāpēc, lai varētu turpināt šīs izšķiroši svarīgās programmas, būs svarīgi papildināt Trasta fonda līdzekļus 2020. gadam. Tas noteikti ietvers dalībvalstu iemaksas, un Komisija tāpēc noteiks precīzas vajadzības.

- **ES centieni palīdzēt bēgļiem un migrantiem visā pasaulē**

Atbalsts bēgļiem, migrantiem un iekšzemē pārvietotajām personām ir viens no ES pasaules mēroga humānās palīdzības un attīstības pasākumu pamatzināšanām. Šie pasākumi sniedz tūlītēju palīdzību attiecīgajiem cilvēkiem, pauž solidaritāti uzņēmējvalstu centieniem, kā arī stabilizē migrācijas plūsmas. Tāpat kā darbs Turcijā, pasaulē ir daudz piemēru, kur ES sniedz steidzamu un tiešu palīdzību bēgļiem.

Krīze *Venecuēlā* ir izraisījusi milzīgu iedzīvotāju pārvietošanu – valsti līdz šim ir pametuši vairāk nekā 4 miljoni cilvēku. ES ir mobilizējusi gandrīz 150 miljonus EUR gan pašā Venecuēlā, gan ārpus tās. Reģionā ārkārtas palīdzība ir noderējusi vairāk nekā 1,3 miljoniem cilvēku, sniedzot papildu atbalstu uzņēmējvalstu spējām un izglītībai. Konference Briselē 2019. gada oktobrī būs iespēja starptautiskajai kopienai sniegt papildu atbalstu tā reģiona valstīm, kuras uzņem Venecuēlas bēgļus²⁹.

Āfrikas rags uzņem piektdaļu pasaules bēgļu un pārvietoto iedzīvotāju, un pēdējo gadu laikā tas ir bijis ES atbalsta uzmanības centrā. Šogad jauni projekti ietver atbalstu bēgļiem Etiopijā, Sudānā un Dienvidsudānā, kā arī tiešo humāno palīdzību vairāk nekā 67 miljonu EUR apmērā.

2019. gada augustā tika atzīmēta otrā gadadiena kopš *rohindžu* bēgļu masveida pieplūduma no Mjanmas Bangladešā. Gandrīz viens miljons rohindžu bēgļu Bangladešā ir pilnībā atkarīgi no starptautiskās palīdzības. Kopš 2017. gada ES finansējums šīs krīzes pārvarēšanai ir sasniedzis gandrīz 140 miljonus EUR un ir vērsts uz bēgļu un to uzņēmējkopienu vajadzībām, arvien vairāk izmantojot attīstības pieeju, kā arī ņemot vērā dabas katastrofu specifiskos riskus.

4. KONTRABANDAS APKAROŠANA, ATGRIEŠANAS UN ATPAKAĻUZŅEMŠANAS UZLABOŠANA

- **Migrantu kontrabandas apkarošana**

ES Rīcības plāna cīņai pret migrantu kontrabandu īstenošana un papildinošais operatīvo pasākumu kopums, ko Padome pieņēma 2018. gada decembrī, joprojām ietekmē cīņu pret migrantu kontrabandu gan ES teritorijā, gan ārpus tās³⁰.

Eiropola *Eiropas Migrantu kontrabandas apkarošanas centrs* tagad ir efektīvs koordinācijas centrs. Tā galvenais uzdevums ir atbalstīt policijas un robežu iestādes, lai koordinētu ļoti sarežģītas pārrobežu kontrabandas apkarošanas operācijas. To 2019. gada jūlijā papildināja Kopīgā darba grupa migrantu kontrabandas un cilvēku tirdzniecības jautājumos, lai ES dalībvalstu sadarbības koordinatori varētu vēl ciešāk sadarboties kopīgās izmeklēšanās.

²⁹ To 28. un 29. oktobrī kopīgi organizē ES, Apvienoto Nāciju Organizācijas Bēgļu lietu aģentūra (UNHCR) un Starptautiskā Migrācijas organizācija.

³⁰ <https://www.consilium.europa.eu/lv/press/press-releases/2018/12/06/migrant-smuggling-council-approves-a-set-of-measures-to-fight-smuggling-networks/>

2019. gada pirmajos deviņos mēnešos centrs atbalstīja septiņas vienotās un kopējās rīcības dienas, kā rezultātā tika veikti 474 aresti un ierosinātas 75 prioritāras krimināllietas. ES Tiesībaizsardzības apmācības aģentūra arī izstrādā vienotas mācību programmas. 2019. gada 1. oktobrī notika Komisijas dienestu un pilsoniskās sabiedrības organizāciju otrā sanāksme, lai apspriestu ES tiesību aktu par migrantu kontrabandu īstenošanu uz vietas³¹.

Migrantu kontrabandas novēršanai joprojām ir būtiska cieša **sadarbība ar trešām valstīm**. Viens solis šajā virzienā ir informācijas un izpratnes veidošanas kampaņas, kas līdz šim ir atbalstītas ar vairāk nekā 27 miljoniem EUR un ar nesen uzsāktu jaunu programmu³². Šajā darbā ir iesaistījušās diasporas kopienas, piemēram, senegāliešu diaspora, vairākās ES dalībvalstīs³³. Ir izveidota īpaša darba grupa informācijas un izpratnes veidošanas kampaņām Eiropas migrācijas tīkla ietvaros, kurā dalībvalstis, ES iestādes un starptautiskās organizācijas apmainās ar paraugpraksi un nodrošina ciešāku koordināciju.

Šo darbu, izmantojot **kopējas operatīvās partnerības**, papildina sadarbība tiesībaizsardzības jomā, lai vērstos pret tīkliem, kas nodarbojas ar migrantu kontrabandu. Nigērā, pateicoties kopējām izmeklēšanas grupām, kurās apvienojušās Nigēras, Francijas un Spānijas iestādes, līdz šim ir sāktas tiesvedība 202 lietās. Senegāla un Gvineja drīzumā uzsāks divus projektus, kas aptvers gan migrantu kontrabandu, gan cilvēku tirdzniecību. Senegālā uzsvars ir likts uz sadarbību starp ministrijām un aģentūrām. Gvinejā projekts arī pievērsīs uzmanību robežu pārvaldībai un ceļošanas dokumentiem. Cits būtisks pasākums ir ES sadarbība ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Narkotiku un noziedzības novēršanas biroju. ES Trasta fonda Āfrikai ietvaros nesen tika uzsākta reģionāla programma, lai palīdzētu likvidēt noziedzīgos tīklus, kas darbojas Ziemeļāfrikā un ir iesaistīti gan migrantu kontrabandā, gan cilvēku tirdzniecībā.

Migrantu kontrabandas apkarošana ir arī nozīmīga daļa darbā, ko veic **kopējās drošības un aizsardzības politikas misijas un operācijas**, piemēram operācija *Sophia* (EUNAVFOR Med) un ES Integrētās robežu pārvaldības palīdzības misija Lībijā (*EUBAM Libya*). Noziedzības informācijas vienība operācijā *Sophia* izrādījās īpaši noderīga kopējās operatīvās informētības veidošanā starp iesaistītajām ES aģentūrām un pašu operāciju *Sophia*. Kaut arī operācijas mandāta turpmāka pagarināšana līdz 2020. gada 31. martam ir vērtējama atzinīgi, pašreizējā operācijas jūras spēku izvietošanas pagaidu apturēšana kopš 2019. gada marta ir ietekmējusi operācijas spēju pildīt savu mandātu visos tā aspektos. *EUBAM Libya* strādā ar Lībijas tiesu sistēmu un koordinācijas mehānismiem, īpaši pievērsoties vajadzībai kontrolēt Lībijas robežas, lai izjauktu organizētās noziedzības tīklus, tostarp migrantu kontrabandistu tīklus.

• **Atgriešana un atpakaļuzņemšana**

Saskaņā ar *Eurostat* paziņotajiem datiem 478 155 personām, kuras ES uzturējās nelegāli, 2018. gadā tika izdots izbraukšanas rīkojums, un 170 380 personas tika faktiski atgrieztas kādā trešā valstī. Tā rezultātā atgriešanas rādītājs 2018. gadā bija 36 %, kas ir neliels samazinājums salīdzinājumā ar 2017. gadu (atgriešanas rādītājs – 37 %)³⁴.³⁵ Dažām valstīm,

³¹ Saistībā ar Atbalstītāju paketes (SWD(2017)120) novērtējumu Komisija apņēmas sadarboties ar attiecīgajām ieinteresētajām personām tiesību aktu īstenošanā, jo īpaši attiecībā uz kriminālatbildības nenoteikšanu par humānās palīdzības sniegšanu migrantiem.

³² Aicinājums iesniegt priekšlikumus ir pieejams šādā tīmekļa vietnē: <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-details/amif-2019-ag-call-04>.

³³ Beļģija, Vācija, Spānija, Grieķija, Itālija, Malta, Portugāle.

³⁴ Uz Rietumbalkānu valstīm atgrieztu personu skaits, kurām parasti ir ļoti labi atgriešanas rādītāji, kopsummā samazinās. Atgriešanas rādītājs, izņemot Rietumbalkānu valstis, pieauga no 29 % 2017. gadā līdz 32 % 2018. gadā.

³⁵ Vidējie atgriešanas rādītāji dalībvalstu starpā ievērojami atšķiras. Šī atšķirība ne vienmēr atspoguļo atgriešanas sistēmu efektivitāti, bet tai pamatā var būt arī atšķirīgas pieejas datu vākšanai un apstrādei. Nemaz jau nerunājot par iekšējiem faktoriem, jauktajai migrācijai, ņemot vērā atšķirīgos sadarbības līmeņus, var būt būtiska ietekme arī uz atgriešanu un atpakaļuzņemšanu izcelsmes trešo valstu starpā.

kuru valstspiederīgie saņem ievērojamu skaitu atgriešanas lēmumu³⁶, atgriešanas rādītāji ir ļoti zemi, piemēram, Mali – 1,7 %, bet Gvinejai – 2,8 %.

Jāiegulda vairāk darba atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā

23 ***spēkā esošie atpakaļuzņemšanas nolīgumi un vienošanās***³⁷, kuriem atbalstu sniedz ES finansētie lietu pārvaldības rīki, spēju veidošanas projekti trešām valstīm un sadarbības koordinatoru apmaiņa, rada ieguvumus – labāku sadarbības līmeni un efektīvākas operatīvās plūsmas; attiecību ar partneriem attīstīšanas ietvaros tiek izskatīti papildu nolīgumi un vienošanās. Tomēr rezultāti joprojām ir neapmierinoši attiecībā uz atgrieztu personu skaitu.

Atgrieztu personu skaita palielināšanai ir nepieciešami papildu centieni gan dalībvalstīs, gan sadarbībā ar trešām valstīm. Pirmkārt, ***dalībvalstu atgriešanas sistēmām*** ir jābūt gatavām nodrošināt, ka tās personas, kuras saņem atgriešanas lēmumus, ir pieejamas faktiskai atgriešanai. Galvenie pasākumi, lai novērstu bēgšanu un sekundāru kustību, ietver trešo valstu valstspiederīgo stāvokļa aktīvu uzraudzību visas atgriešanas procedūras laikā, kā arī uzraudzību, ka šīs personas ievēro pienākumu atgriezties, un palīdzības palielināšanu sadarbīties gribošiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri vēlas izceļot brīvprātīgi. Šajā nolūkā ir arī jāpabeidz sarunas par pārstrādāto Atgriešanas direktīvu³⁸, kas ir pavisam jauna uz priekšu, un Padome 2019. gada 7. jūnijā pieņēma daļēju vispārējo pieeju. Eiropas Parlaments nepieņēma nostāju par šo lietu 2014.–2019. gada pilnvaru termiņa laikā. Tomēr, kamēr nav saņemts šīs pārstrādātās redakcijas apstiprinājums, dalībvalstis jau var uzlabot savus darbības rezultātus atgriešanas un atpakaļuzņemšanas jomā, īstenojot Atjaunināto rīcības plānu par atgriešanu, ar ko Komisija nāca klajā 2017. gadā³⁹.

Tad dalībvalstīm būtu pilnībā jāizmanto atpakaļuzņemšanas instrumenti un visi ieviestie rīki. Komisija turpinās atbalstīt dalībvalstis ***atgriešanas nolīgumu īstenošanā*** un turpinās sarunas par turpmākiem instrumentiem, ja rīcība ES līmenī šim procesam dos pievienoto vērtību.

Gan sarunas par atpakaļuzņemšanas instrumentiem, gan šo instrumentu īstenošana balstās uz spēcīgu un konsekventu vēstījumu, ka ES un tās dalībvalstis sagaida sadarbību no attiecīgās trešās valsts. Tas var nozīmēt ***plašākas politikas ietekmes*** piemērošanu. Šajā ziņā pārskatītais ES Vīzu kodekss, kas būs spēkā no 2020. gada februāra, būs nozīmīgs papildu rīks, kas dos ES iespēju pieņemt ierobežojošus vīzu pasākumus attiecībā uz trešām valstīm, kuras pietiekami nesadarbojas atpakaļuzņemšanas jomā. Būtu jācenšas rast papildu stimulus un sviras arī citās politikas jomās, izskatot katru gadījumu atsevišķi.

Izšķiroši nozīmīgi būs arī nodrošināt, ka ***Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūras*** paplašinātais mandāts atgriešanas jomā⁴⁰ pilnībā darbojas. Līdz ar ievērojamo aģentūras papildinājumu, tās spēju nostiprināšanai atgriešanas jomā, lai vēl vairāk palielinātu atbalstu dalībvalstu darbībām, ar novērotāju, pavadonu un atgriešanas speciālistu kopumu turpmākajos gados būtu jāpalīdz padarīt ES atgriešanas politika efektīvāka. Tas būs arī viens no Eiropas imigrācijas sadarbības koordinatoru tīkla uzdevumiem⁴¹.

³⁶ Trešās valstis ar visaugstāko tādu valstspiederīgo skaitu (vairāk nekā 10 000 gadā), kuriem izsniegts atgriešanas lēmums, 2018. gadā lielākoties saglabājās nemainīgas: Maroka, Ukraina, Albānija, Afganistāna, Alžīrija, Irāka, Pakistāna, Gvineja, Mali, Tunisija, Indija un Nigērija.

³⁷ Sarunas par 24. nolīgumu ar Baltkrieviju ir pabeigtas, taču nolīguma parakstīšana vēl nav notikusi.

³⁸ COM(2018) 634 final.

³⁹ COM(2017) 200 final.

⁴⁰ Mandāts ļauj aģentūrai atbalstīt dalībvalstis visos atgriešanas procesa posmos, tai skaitā, piemēram, identificējot trešo valstu valstspiederīgos, kuriem nav tiesību uzturēties, iegūstot derīgus ceļošanas dokumentus no trešām valstīm un sniedzot atbalstu brīvprātīgai izceļošanai un reintegrācijai izcelsmes valstī.

⁴¹ Regula (ES) 2019/1240, kas stājas spēkā 2019. gada 24. augustā. Ar to izveido koordinācijas mehānismu ES līmenī, izmantojot valdi un informācijas apmaiņas platformu. Tajā paredzēta arī iespēja finansēt kopīgas darbības un spēju veidošanas pasākumus no ES fondiem.

5. PASTIPRINĀTA ĀRĒJO ROBEŽU PĀRVALDĪBA

Kopš 2016. gada Komisija kopā ar Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūru un dalībvalstīm ir turpinājusi darbu pie regulas par Eiropas robežu un krasta apsardzi īstenošanu nolūkā panākt **integrētu Eiropas robežu pārvaldību** kā aģentūras un valstu pārvaldes iestāžu kopīgas atbildības jomu. Svarīgs aspekts ir bijis jaunās aģentūras darbs pie tā, lai nodrošinātu, ka Savienības robežu pārvaldības standarti tiek garantēti pie visām ārējām robežām, tai skaitā izveidojot sūdzību mehānismu, ko pārvalda neatkarīga pamattiesību amatpersona.

Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra tagad ir centrālais elements ES darbā, kas palīdz dalībvalstīm aizsargāt ārējās robežas. Praktiskās reaģēšanas ziņā tika izveidota **ātrās reaģēšanas rezerve**, ko veido 1500 robežsargu un citi attiecīgi darbinieki, kā arī ātrās reaģēšanas aprīkojuma rezerve izmantošanai ārkārtas situācijās pie jebkuras dalībvalsts ārējām robežām. Aģentūra arī turpināja dalībvalstīm galvenajos migrācijas maršrutos sniegt operatīvo palīdzību gan pie ārējām jūras, gan sauszemes robežām, tai skaitā atgriešanas jomā. Kopā 2019. gada oktobra vidū bija izvietoti gandrīz 1400 robežsargu un citu speciālistu, kā arī aprīkojums⁴². Turklāt kopš 2016. gada aģentūra ar *Copernicus* programmas palīdzību izmanto arī kosmosa novērojumus, lai atbalstītu ES robežuzraudzību.

Turklāt aģentūrai ir uzdots veikt ikgadējus **neaizsargātības novērtējumus**, lai izvērtētu dalībvalstu spējas un gatavību saskarties ar apdraudējumiem un problēmām pie ārējām robežām. Tas ietver novērtējumu attiecībā uz dalībvalstu aprīkojumu, infrastruktūru, budžetu un finanšu resursiem, kā arī to ārkārtas situācijas plāniem, lai risinātu iespējamās krīzes pie ārējām robežām. Aģentūra sniedz ieteikumus attiecībā uz dalībvalstu robežkontroles spējām. Šajā nolūkā aģentūra ir pabeigusi šādus ziņojumus par visām dalībvalstīm trīs ikgadējos ciklos 2017., 2018. un 2019. gadā un ieteikusi konkrētus pasākumus attiecībā uz konstatētajām nepilnībām kopumā 131 gadījumā, kā rezultātā attiecīgajām dalībvalstīm ir jāveic atbilstoši pasākumi, piemēram, jāpalielina savas attiecīgās spējas vai jāpielāgo cilvēkresursu un aprīkojuma izvietošana, kā arī to izmantojums, lai mazinātu minētās nepilnības. Aģentūra cieši seko līdzi šo ieteikumu īstenošanai.

Vēl viens 2016. gada regulas būtisks aspekts ir dot iespēju apstrādāt aģentūras vāktos **personas datus** riska analīzes vajadzībām un pārsūtīšanai ES aģentūrām un dalībvalstīm⁴³. Visbeidzot, Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra ir arī sniegusi atbalstu trešām valstīm un palīdzējusi attiecīgajām iestādēm nosūtīt trešo valstu valstspiederīgos, kuriem nepieciešama starptautiskā aizsardzība, vienlaikus nodrošinot ES iekšējo drošību.

Komisija ir panākusi **statusa nolīgumus** ar piecām Rietumbalkānu valstīm, lai to teritorijā varētu izvietot darbiniekus ar īstenošanas pilnvarām. Nolīgums ar Albāniju stājās spēkā 2019. gada 1. maijā, un pie Albānijas un Grieķijas robežas tika ātri izvietotas robežsargu vienības. Nolīgums ar Melnkalni tika parakstīts 7. oktobrī, un tagad Eiropas Parlamentam ir jāsniedz sava piekrišana. Citi nolīgumi ir parafēti ar Ziemeļmaķedoniju (2018. gada jūlijā), Serbiju (2018. gada septembrī) un Bosniju un Hercegovinu (2019. gada janvārī) un gaida parakstīšanu.

Eiropas Parlaments un Padome 2019. gada martā panāca vienošanos par vēl vairāk **nostiprinātu un pilnībā apgādātu Eiropas Robežu un krasta apsardzi**, un paredzams, ka jaunā regula stāsies spēkā 2019. gada decembra sākumā. Galvenie darbības jaunie elementi būs pastāvīga korpusa izveide ar **10 000 operatīvo darbinieku ar īstenošanas pilnvarām**, kā arī pašas aģentūras aprīkojuma rezerves pilnveidošana. Jauno tiesību aktu vērtību uzsver arī pastāvīgās grūtības nodrošināt pietiekami lielu dalībvalstu atbalstu aģentūras aicinājumiem nodrošināt speciālistus būtiskajām operācijām pie robežām, tostarp Grieķijā, Spānijā un

⁴² Atkrastes patruļkuģi, 18 piekrastes patruļkuģi/laivas, 5 gaisa kuģi; 4 helikopteri, 103 patruļmašīnas, 14 mobilie biroji un citas vieglās iekārtas.

⁴³ Personas dati galīgajos riska analīzes produktos ir anonimizēti.

Bulgārijā. Sakarā ar to, ka regulāri trūkst pietiekamu piedāvājumu no dalībvalstu puses, uzņēmējām dalībvalstīm ir bijis iekšēji jāpārdaļa cilvēkresursi un tehniskais aprīkojums, ko finansē aģentūra. Tas var īslaicīgi kompensēt faktisko iztrūkumu, taču tas nav saskaņā ar visu dalībvalstu kompetento iestāžu un aģentūras kopīgo atbildību par ārējo robežu efektīvu aizsardzību.

Aģentūrai būs arī plašākas pilnvaras **atgriešanas** jomā, un tā ciešāk sadarbosies ar valstīm, kuras nav ES dalībvalstis, tostarp ar valstīm, kas nav ES tuvākās kaimiņvalstis. Šis pastiprinājums nodrošinās aģentūrai atbilstošu vērienu, lai reaģētu uz kopējām problēmām, ar kurām Eiropa saskaras migrācijas un savu ārējo robežu pārvaldībā.

Pēc tam, kad tika pieņemti noteikumi par informācijas sistēmu un galveno jauno informācijas sistēmu sadarbību⁴⁴, uz priekšu tiek virzīti vairāki **uzlabotas robežkontroles instrumenti**. Tas novērsīs informācijas trūkumu un “neredzamās zonas”, palīdzot atklāt vairākas identitātes un novērst identitātes viltošanu. Komisija atbalsta dalībvalstis īstenošanas gaitā ar mērķi nodrošināt to, ka līdz 2020. gada beigām tiks panākta ES drošības, robežu un migrācijas pārvaldības informācijas sistēmu pilnīga sadarbība. Lai izveidotu efektīvu sistēmu, novēršot informācijas trūkumu un nodrošinātu minēto galveno instrumentu optimālu izmantošanu, ļoti svarīgi būs Eiropas Parlamentā un Padomē ātri pabeigt visus saistītos tiesību aktus. Tas ietver notiekošās sarunas par Vīzu informācijas sistēmas pārskatīšanu, *Eurodac* un saistītajiem grozījumiem Eiropas ceļošanas informācijas un atļauju sistēmā.

6. TIESISKAIS REGULĒJUMS, PĀRMITINĀŠANA, VĪZAS UN LIKUMĪGAS IECEĻOŠANAS IESPĒJAS

Reformētas kopējās Eiropas patvēruma sistēmas nepieciešamība bija viena no 2015. gada krīzes skaidrākajām atziņām, jo īpaši nepieciešamība rast labāku veidu, kā piešķirt atbildību par patvēruma pieteikumiem pirmās ieceļošanas dalībvalstij situācijā, kad notiek masveida ieceļošana. Diskusijās par Dublīnas sistēmas reformu, kas tika ierosināta 2016. gadā kopā ar sešiem citiem priekšlikumiem⁴⁵, ar kuriem pārskata patvēruma jomas tiesību aktus, ir izskatīti dažādie veidi, kā dalībvalstis varētu vajadzības gadījumā paust solidaritāti. Tika panākts reāls progress virzībā uz provizorisku vienošanos par pieciem no septiņiem priekšlikumiem. Tomēr lielākā daļa dalībvalstu uzstāja uz paketes piecu, līdz ar to ir jārod risinājums attiecībā uz galvenajiem elementiem Dublīnas regulā un Patvēruma procedūras regulā. Eiropas Parlaments ir pieņēmis pilnu pilnvaru kopumu.

Pārmitināšana ir droša un likumīga alternatīva bēgļu neatbilstīgiem un bīstamiem ceļojumiem, kā arī Eiropas solidaritātes izpausme ar trešām valstīm, kuras uzņem lielu skaitu personu, kas bēg no kara vai vajāšanas. Līdz brīdim, kad tiks pieņemta ierosinātā Savienības pārmitināšanas sistēma, darbojas pagaidu shēmas. Kopš 2015. gada ir pārmitināti gandrīz 63 000 bēgļu. Saskaņā ar pašreizējo ES pārmitināšanas shēmu 20 dalībvalstis ir apņēmušās nodrošināt vairāk nekā 50 000 vietu tiem, kam tās ir vajadzīgas visvairāk. Līdz 2019. gada 7. oktobrim ir pārmitināti 39 000 personu (78 % no kopējā apsolītā skaita). Dalībvalstīm ir jā saglabā dinamika un jānodrošina atlikušo solījumu izpilde līdz shēmas darbības beigām

⁴⁴ Regula (ES) 2019/817 (20.5.2019.) un Regula (ES) 2019/818 (20.5.2019.). Būtiskas jaunas sistēmas ir ES ieceļošanas/izceļošanas sistēma un Eiropas ceļošanas informācijas un atļauju sistēma (*ETIAS*). Būtiski ir arī pasākumi Šengenas informācijas sistēmas nostiprināšanai un Eiropas Sodamības reģistru informācijas sistēmas attiecināšanai uz trešo valstu valstspiederīgajiem.

⁴⁵ Priekšlikumi par pārskatīšanu attiecas uz 1) Dublīnas regulu (nosaka par patvēruma meklētāju atbildīgo dalībvalsti), 2) *Eurodac* regulu (paplašina patvēruma meklētāju pirkstu nospiedumu datubāzes tvērumu), 3) ES Patvēruma aģentūras regulu (aģentūra, kas dalībvalstīm nodrošina operatīvo atbalstu), 4) Patvēruma procedūras regulu (aizstāj pašreizējo direktīvu un racionalizē noteikumus), 5) Kvalifikācijas regulu (nosaka kritērijus bēgļa statusa iegūšanai), 6) Uzņemšanas nosacījumu direktīvu (garantē obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai) un 7) Pārmitināšanas sistēmas regulu (jauns instruments, ar ko izveido likumīgas ieceļošanas iespējas personām, kurām nepieciešama aizsardzība).

gada beigās. Dalībvalstis ir atsaukušās Komisijas aicinājumam 2020. gadā turpināt pārmitināšanu, 2020. gadam jau apsot aptuveni 30 000 pārmitināšanas vietu. Tas apstiprina dalībvalstu pastāvīgo apņemšanos īstenot pārmitināšanu kā drošas un likumīgas ieceļošanas iespēju uz ES.

Turcija, Libāna un Jordānija joprojām ir trīs valstis ar vislielāko Eiropā pārmitināto personu skaitu; centieni tiek vērsti arī uz Vidusjūras centrālās daļas reģiona valstīm, it īpaši Ēģipti, Nigēru/Lībiju un Čadu. Īpašai prioritātei vajadzētu būt pārmitināšanām Ārkārtas tranzīta mehānisma ietvaros Nigērā un Ruandā.

No jauna pārskatītais *Vīzu kodekss* pabeidz Šengenas vīzu noteikumu reformu, ko Komisija uzsāka 2018. gada martā, atvieglojot vīzu izsniegšanas procesu *bona fide* ceļotājiem vai īstermiņa uzturēšanās nolūkiem, vienlaikus nostiprinot drošības standartus un samazinot neatbilstīgo migrāciju. To papildinātu ātra vienošanās starp Eiropas Parlamentu un Padomi par Komisijas priekšlikumu modernizēt Vīzu informācijas sistēmu⁴⁶.

Likumīgās migrācijas politika un instrumenti, jo īpaši, lai piesaistītu talantīgus cilvēkus no valstīm ārpus ES, pēdējo gadu laikā ir ievērojami mainījušies. Tas ir atstājis reālu ietekmi: piemēram, 2016. gada imigrācijas noteikumu reforma attiecībā uz studentiem, pētniekiem, praktikantiem un brīvprātīgajiem palīdzēja to trešo valstu valstspiederīgo skaitu, kuri ierodas ES, lai studētu, palielināt no nedaudz mazāk par 200 000 2011. gadā līdz 320 000 2018. gadā⁴⁷. Diemžēl sarunas par ierosināto reformu, lai padarītu ES zilo karti pievilcīgāku un uzlabotu ES konkurētspēju, ir apstājušās. Līdztekus, izmantojot visaptverošu novērtējumu ("atbilstības pārbaudi")⁴⁸ tika novērtēts regulējums par likumīgo migrāciju ES līmenī kopumā. Rezultāti tiks izmantoti pašreizējā pārdomu procesā par turpmākajiem pasākumiem.

Līdztekus, šajā jomā ir nodrošināts konkrēts progress, izstrādājot *likumīgas migrācijas izmēģinājuma projektus*, kurus dalībvalstis izveidojušas kopā ar galvenajām izcelsmes un tranzīta partnervalstīm un ar Komisijas atbalstu. Šo projektu mērķis ir saskaņot trešo valstu valstspiederīgo jaunās prasmes ar darba tirgus vajadzībām ES. Patlaban ar ES finansējumu tiek īstenoti pieci izmēģinājuma projekti likumīgās migrācijas jomā, lai ieviestu cirkulārās un ilgtermiņa mobilitātes shēmas jauniem absolventiem un darba ņēmējiem no izvēlētajām partnervalstīm (Ēģiptes, Marokas, Nigērijas un Tunisijas). Papildus ieguvumiem, ko šie izmēģinājuma projekti var tieši dot trešajām valstīm un pašiem migrantiem, tie var arī vēl vairāk stimulēt partnervalstu iesaisti efektīvā migrācijas pārvaldībā. Tāpēc Komisija turpina rosināt dalībvalstis turpināt izmēģinājuma projektu izstrādi, paplašinot ģeogrāfisko koncentrāciju tālāk par Ziemeļāfriku (kam līdz šim ir bijusi pievērsta galvenā uzmanība).

Komisija ir ievērojami palielinājusi atbalstu dalībvalstīm un visām attiecīgajām ieinteresētajām personām *integrācijas* jomā, izmantojot finansējumu, politikas saskaņošanu un sekmējot pieredzes un prakses apmaiņu. Kopš Rīcības plāna integrācijas jomā uzsākšanas 2016. gadā ir veikts plašs pasākumu klāsts dažādās jomās: izglītībā, integrācijā darba tirgū, piekļuves pamatpakalpojumiem atvieglošanā un līdzdalības sekmēšanā. Attiecībā uz integrāciju darba tirgū Komisija ir izstrādājusi prasmju profilēšanas rīku trešo valstu valstspiederīgajiem⁴⁹ un ir cieši sadarbojusies ar sociālajiem un ekonomiskajiem partneriem,

⁴⁶ Datubāzi, kurā iekļauta informācija par vīzas pieteikumiem un lēmumiem, stiprinās efektīvākas vīzu pieteikumu iesniedzēju iepriekšējās darbības pārbaudes un informācijas trūkuma novēršana ar informācijas labākas apmaiņas palīdzību. Sarunas par vīzu informācijas sistēmu ir pārvērtušās uz priekšu, un drīzumā sāksies dialoga sarunas.

⁴⁷ Pirmās atļaujas, ko studiju nolūkā izsniegušas dalībvalstis, uz kurām attiecas iepriekšējā Direktīva par studentiem un pašreizējā Direktīva par studentiem un pētniekiem, līdz ar to – bez Dānijas, Īrijas un Apvienotās Karalistes.

⁴⁸ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration/fitness-check_en.

⁴⁹ <https://ec.europa.eu/migrantskills/#/>.

lai īstenotu *Eiropas integrācijas partnerību* nolūkā uzlabot bēgļu integrāciju darba tirgū⁵⁰, daudzās dalībvalstīs uzsākot vairākas darbības un iniciatīvas, kā arī ar privāto sektoru, izmantojot iniciatīvu “Darba devēji par integrāciju”⁵¹.

Komisija ir arī palielinājusi atbalstu *vietējām un reģionālajām pārvaldes iestādēm*, kas attiecībā migrantu integrēšanu mūsu kopienās atrodas darbības centrā. Lai strādātu pie integrācijas jautājumiem, nesen ir izveidoti astoņi lieli pilsētu un reģionu tīkli. Komisija arī apvienoja spēkus ar Reģionu komiteju, kas uzsāka iniciatīvu “Pilsētas un reģioni migrantu integrācijai” – Eiropas pilsētu mēriem un reģionālajiem vadītājiem paredzētu platformu pozitīvo piemēru apmaiņai. Tā ir arī palielinājusi atbalstu dalībvalstīm ar Eiropas Integrācijas tīkla starpniecību, uzsākot trīs savstarpējas palīdzības projektus, lai rosinātu savstarpēju atbalstu starp dalībvalstīm nolūkā ieviest jaunu integrācijas politiku vai programmu.

7. NOBEIGUMS

Šajā ziņojumā ir izklāstīti ES pastāvīgie centieni risināt migrācijas problēmu kopš krīzes sākuma 2015. gadā. ES ir ne vien spējusi pārvaldīt migrācijas plūsmas, samazināt ieceļotāju skaitu un glābt cilvēkus no nāves, bet tās visaptverošās pieejas rezultātā ir ieviesti jauni rīki, kā arī apliecināta gatavība demonstrēt solidaritāti un atbildību, vienlaikus sniedzot praktisku atbalstu uz vietas. ES turpina nodrošināt aizsardzību migrantiem un bēgļiem, palīdzēt dalībvalstīm, kuras saskaras ar vislielāko spiedienu, veidot spēcīgāku ārējo robežu un padziļināti sadarboties ar partneriem visā pasaulē. Visa šā darba rezultātā ES migrācijas politikas pamati ir daudz spēcīgāki nekā krīzes sākumā 2015. gadā.

ES ir devusi nepieciešamu pievienoto vērtību migrācijas problēmas risināšanā. Dalībvalstīm sniegtais *operatīvais atbalsts*, jo īpaši atbalsts, ko sniedz Eiropas Robežu un krasta apsardzes aģentūra, Eiropas Patvēruma atbalsta birojs un Eiropols, ir būtisks robežu drošībai un atgriešanai, migrācijas un patvēruma pārvaldībai, kā arī cīņai pret migrantu kontrabandu. Tas ir taustāms solidaritātes izpausmes veids, kas apvieno Eiropas un valstu līmeņa centienus, palielinot pārliecību un uzticēšanos. Tāpēc ir izšķiroši svarīgi, ka dalībvalstis nepieļauj ekspertu nodrošinājuma trūkumu aģentūru darbā.

Finansējums ir bijis viens no būtiskajiem instrumentiem, ar ko īstenot ne tikai ES politiku, bet arī ES solidaritāti. Tas ir atspoguļots arī Komisijas priekšlikumos nākamajai daudzgadu finanšu shēmai. Ir ierosināts gandrīz trīskāršot finansējumu, kas veltīts migrācijai un robežu pārvaldībai ES iekšienē, un izveidot jaunu, apvienotu ārējā finansējuma instrumentu, kura mērķis ir veltīt desmito daļu izdevumu migrācijas vajadzībām un kurš ietvertu arī elastīgu rezervi, kas mobilizējama jaunu vajadzību gadījumā. Pietiekams ES finansējums arī turpmāk būs būtisks, lai apmierinātu neatliekamas humanitārās vajadzības un ilgtermiņā veidotu spēcīgu migrācijas infrastruktūru. ES pārejot no viena daudzgadu finansēšanas perioda uz citu, būtiska būs arī nepārtrauktības nodrošināšana uz vietas, lai līdz šim panāktais progress netiktu zaudēts, jo īpaši saistībā ar izšķiroši svarīgām programmām trasta fondu ietvaros. Tāpēc būs svarīgi 2020. gadā papildināt ES Trasta fonda Āfrikai līdzekļus.

Tomēr tajā pašā laikā cilvēki joprojām zaudē dzīvību jūrā, un *ad hoc* risinājumi acīmredzami nav ilgtspējīgi. Papildu migrācijas spiediena risku joprojām rada gan īstermiņa nestabilitāte, gan ilgtermiņa tendences, piemēram, demogrāfija un klimata pārmaiņas. Adegvētas likumīgas ieceļošanas iespējas un integrācija joprojām ir problemātiskas. Vairāk darba jāiegulda arī pie to personu atgriešanas, atpakaļuzņemšanas un reintegrācijas, kurām nav nepieciešama

⁵⁰ Partnerību 2017. gada decembrī parakstīja Komisija un sociālie un ekonomiskajiem partneri, lai cieši sadarbotos nolūkā sekmēt bēgļu integrāciju darba tirgū. https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/documents/policies/legal-migration/integration/docs/20171220_european_partnership_for_integration_lv.pdf.

⁵¹ https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/policies/legal-migration/european-dialogue-skills-and-migration/integration-pact_en.

aizsardzība. Tāpēc sevišķi svarīgi ir pabeigt virzību uz ilgtspējīgu, ilgtermiņa ES sistēmu, lai labāk pārvaldītu migrāciju visos tās aspektos. Tādēļ līdz šim paveiktais darbs ir jāvirza uz priekšu operatīvā un finanšu atbalsta ziņā, pabeidzot un īstenojot tiesisko regulējumu un padziļinot partnerības ar trešām valstīm. Turpmākā rīcība, it īpaši attiecībā uz likumdošanas reformu, jābalsta uz lielāku visu pušu solidaritāti un vēlmi panākt kompromisu.

Lai gan ir ļoti svarīgi ar dalībvalstu kritiskās masas atbalstu ieviest **izkāpšanas krastā pagaidu kārtību**, ir jāpaātrina darbs, lai nodrošinātu pilnīgu un ilgtspējīgu ES **tiesisko regulējumu** migrācijas un patvēruma jomā. Lai gan ir panākts neliels progress, kopējās Eiropas patvēruma sistēmas visaptverošā reforma vēl nav notikusi. Būs vajadzīga vienota pieeja taisnīgas un noturīgas patvēruma sistēmas nodrošināšanai, lai panāktu, ka ES spēj reaģēt uz turpmākām prasībām veidā, kas nodrošina efektivitāti un atspoguļo mūsu vērtības.

Migrācija ir kļuvusi par augstāku prioritāti ES attiecībās ar mūsu partneriem, jo tā ir kļuvusi nozīmīgāka ES iedzīvotājiem. Tagad tā ir pilnībā jāintegrē arvien dziļākās **partnerībās ar trešām valstīm**, lai tā kļūtu par pilnvērtīgu daļu ilgstošās attiecībās, kas var ietvert tādas jomas kā likumīga migrācija, kontrabandas apkarošana un atpakaļuzņemšana.

Turklāt pilnībā funkcionējoša **Šengenas** sistēma ir izšķiroši svarīga Eiropas Savienībai un tās ekonomikai. Mums ir jāturpina palielināt sistēmas spēku un jāveicina uzticēšanās, lai atgrieztos pie Šengenas zonas bez iekšējām robežām.

Pēdējie četros politikas īstenošanas gadi apliecināja, ka ES spēj reaģēt uz neparedzētiem apstākļiem, rast kopīgus risinājumus un sadarboties, lai panāktu reālus rezultātus. Viss darbs vēl nav padarīts. Situācija joprojām ir nestabila, kā to apliecina ieceļotāju skaita nesenis pieaugums Vidusjūras reģiona austrumu maršrutā un atjaunojies bruņotais konflikts Sīrijas ziemeļaustrumos, kas riskē vēl vairāk iedragāt visa reģiona stabilitāti, tādējādi neļaujot slīgt pašapmierinātībā. Taču tagad ir ieviests atbilstošs pamats, lai pabeigtu darbu pie spēcīgas un efektīvas Eiropas migrācijas un patvēruma sistēmas izveides, kas ievēro solidaritāti un atbildību un nodrošina rezultātus.